

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta

VÝZNAM ZÁKONNÉHO POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI ZAMĚSTNAVATELE PRO PODNIKOVOU PRAXI

Diplomová práce

Studijní program: N6208 – Ekonomika a management

Studijní obor: 6208T085 – Podniková ekonomika

Autor práce: **Bc. Lucie Švarcová**

Vedoucí práce: Ing. Karina Mužáková, Ph.D.

THE IMPORTANCE OF EMPLOYER'S LIABILITY INSURANCE FOR CORPORATE PRACTICE

Diploma thesis

Study programme: N6208 – Economics and Management

Study branch: 6208T085 – Business Administration

Author: **Bc. Lucie Švarcová**

Supervisor: Ing. Karina Mužáková, Ph.D.

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lucie Švarcová**
Osobní číslo: **E11000276**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika**
Název tématu: **Význam zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele pro podnikovou praxi**
Zadávající katedra: **Katedra pojišťovnictví**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Teze diplomové práce
2. Obecný význam odpovědnostních pojištění
3. Legislativní úprava zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání pro podnikovou praxi
4. Analýza významu zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele pro podnikovou praxi
5. Zhodnocení přínosu diplomové práce

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **65 normostran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČESKO. Vyhláška ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. In: Sbírka zákonů. 5. 4. 1993.

ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: Sbírka zákonů. 21. 4. 2006. ISSN 1211-1244.

DAŇHEL, J. a aj. Pojistná teorie. 2. vyd. Praha: Professional Publishing, 2005. ISBN 80-86419-84-3.

DUCHÁČKOVÁ, E. Principy pojištění a pojišťovnictví. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2005. ISBN 80-86119-92-0.

DUCHÁČKOVÁ, E. a J. DAŇHEL. Pojistné trhy: Změny v postavení pojišťovnictví v globální éře. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-078-2.

TSAY, R. S. Analysis of Financial Time Series. 2. vyd. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc., 2005.

ISBN 13-978-0-471-69074-0.

Elektronická databáze článků ProQuest (knihovna.tul.cz).

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Karina Mužáková, Ph.D.

Katedra pojišťovnictví

Konzultant diplomové práce:

Ing. Libor Smejkal

Kooperativa pojišťovna, a.s., vedoucí kanceláře Jablonec nad Nisou a Turnov

Datum zadání diplomové práce:

31. října 2013

Termín odevzdání diplomové práce:

7. května 2014

doc. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Arnošt Böhm, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2013

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum: 6.5.2014

Podpis: Štarcová

Anotace

Diplomová práce se zabývá významem zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele pro podnikovou praxi. Tato práce charakterizuje zmíněné zákonné pojištění a jeho postavení v rámci pojišťovnictví v České republice. Druhá část práce je zaměřena na specifikaci aktuálně účinné zákonné úpravy. Tato práce zahrnuje také novou právní úpravu, kterou je zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, který je již platnou součástí legislativy ČR, a který nabude účinnosti 1. ledna 2015. Nejdůležitější částí diplomové práce je statistická analýza vývoje předepsaného hrubého pojistného a analýza vývoje zaměstnanosti v ČR. Tato část má za úkol analyzovat tyto dva ukazatele a předpovědět jejich vývoj v následujících dvou letech s 95% a 99% spolehlivostí předpovědi. Poslední část vyhodnocuje možnou existenci lineární závislosti těchto dvou ukazatelů.

Klíčová slova

nemoc z povolání, pracovní úraz, statistická analýza, zaměstnanec, zaměstnavatel, zákonné pojištění odpovědnosti

Annotation

The thesis deals with the importance employer's liability insurance for corporate practice. This thesis characterizes the mentioned statutory insurance and its position in the insurance industry in the Czech Republic. The second part is focused on the specification of the currently active statutory regulation. This thesis also includes new legislation, which is Law No. 266/2006 Sb., Casualty insurance employees, which is already part of a valid Czech legislation and which will come into effect on the 1st of January 2015. The most important part is the statistical analysis of development of the gross written insurance premiums and analysis of development of employment in the Czech Republic. This section analyzes these two indicators and predict their development in next two years, with 95% and 99% confidence predictions. Last section evaluates the possible existence of a linear dependence of these two indicators.

Key words

occupational disease, accident at work, statistical analysis, employee, employer, employer's liability insurance

Obsah

Seznam obrázků.....	10
Seznam tabulek.....	11
Seznam zkratk.....	12
Úvod.....	13
1 Pojišťovnictví v ČR.....	15
1.1 Subjekty pojišťovnictví.....	15
1.1.1 Pojišťovny.....	16
1.1.2 Zprostředkovatelé pojištění.....	16
1.1.3 Ostatní subjekty pojistného trhu.....	17
1.2 Pojištění ve vztahu k podnikatelské subjektům.....	17
1.3 Členění pojištění.....	18
1.4 Komerční pojištění.....	19
1.4.1 Pojištění odpovědnosti za škody.....	19
1.5 Pojem riziko.....	22
1.5.1 Členění rizika.....	22
2 Aktuální systém zákonného pojištění odpovědnosti	24
2.1 Zákonná regulace.....	24
2.2 Podmínky zákonného pojištění odpovědnosti.....	27
2.2.1 Stanovení pojmů pracovní úraz a nemoc z povolání.....	27
2.2.2 Smluvní strany základních pracovněprávních vztahů.....	28
2.2.3 Výpočet a úhrada pojistného.....	29
2.3 Práva a povinnosti zaměstnance.....	31
2.4 Práva a povinnosti pojišťovny.....	33
2.5 Práva a povinnosti zaměstnavatele.....	35
2.5.1 Kniha úrazů.....	36
2.5.2 Záznam o pracovním úrazu.....	36
2.5.4 Práva a povinnosti zaměstnavatele v součinnosti s pojišťovnou.....	39
2.5.5 Zproštění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu.....	41
2.6 Druhy náhrad v případě pracovního úrazu či nemoci z povolání.....	42

2.6.1 Náhrada za ztrátu výdělku po dobu pracovní neschopnosti.....	43
2.6.2 Náhrada za ztrátu výdělku po skončení pracovní neschopnosti.....	43
2.6.3 Náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění	44
2.6.4 Náhrada účelně vynaložených nákladů spojených s léčením.....	45
2.6.5 Náhrady v případě úmrtí zaměstnance.....	45
2.7 Nevýhody stávající právní úpravy.....	47
3 Nová právní úprava.....	49
3.1 Druhy dávek.....	50
3.1.1 Úrazový příplatek	50
3.1.2 Úrazové vyrovnání.....	51
3.1.3 Úrazová renta.....	52
3.1.4 Bolestné.....	53
3.1.5 Příspěvek za ztížení společenského uplatnění.....	53
3.1.6 Náhrada nákladů spojených s léčením.....	53
3.1.7 Náhrada nákladů spojených s pohřbem.....	54
3.1.8 Jednorázový příspěvek pozůstalému.....	54
3.1.9 Úrazová renta pozůstalého.....	54
3.2 Pojistné.....	55
3.3 Systém bonus malus.....	56
3.3.1 Zvýšení pojistného.....	57
3.3.2 Slevy z pojistného.....	57
3.4 Přírůstek k pojistnému.....	57
3.5 Organizace úrazového pojištění zaměstnanců.....	58
3.5.1 Ministerstvo práce a sociálních věcí.....	58
3.5.2 Česká správa sociálního zabezpečení.....	58
3.5.3 Okresní správa sociálního zabezpečení.....	59
3.5.4 Rada úrazového pojištění.....	59
4 Analýza zákonného odpovědnostního hrubého pojistného.....	61
4.1 Časové řady.....	61
4.2 Přístupy k modelování časových řad.....	62
4.2.1 Klasický model.....	63

4.2.2 Box-Jenkinsova metodologie.....	64
4.2.3 Spektrální analýza.....	64
4.3 Základní charakteristiky časových řad.....	65
4.4 Popis trendové složky.....	70
4.4.1 Lineární trend.....	70
4.4.2 Kvadratický trend.....	70
4.4.3 Exponenciální trend.....	71
4.5 Ověření vhodnosti modelu trendu.....	71
4.5.1 Reziduální charakteristiky.....	72
4.5.2 Testování významnosti parametrů trendových funkcí.....	73
4.6 Extrapolace hrubého předepsaného pojistného.....	75
4.6.1 Extrapolace s 95% spolehlivostí předpovědi.....	75
4.6.2 Extrapolace s 99% spolehlivostí předpovědi.....	76
5 Vývoj zaměstnanosti v ČR v letech 2004-2013.....	78
5.1 Základní charakteristiky.....	79
5.2 Odhad trendové funkce.....	80
5.3 Ověřování vhodnosti modelu trendu.....	81
5.3.1 Reziduální charakteristiky.....	81
5.3.2 Testování významnosti parametru trendových funkcí.....	82
5.4 Extrapolace zaměstnanosti v ČR.....	84
5.4.1 Extrapolace s 95% spolehlivostí předpovědi.....	84
5.4.2 Extrapolace s 99% spolehlivostí předpovědi.....	85
6 Analýza závislosti zákonného odpovědnostního pojistného zákonného pojištění na celkové zaměstnanosti v ČR.....	87
Závěr.....	91
Seznam použité literatury.....	94
Seznam příloh.....	99

Seznam obrázků

Obrázek 4.1: Vývoj předepsaného pojistného zákonného pojištění odpovědnosti.....	67
Obrázek 4.2: Vývoj předepsaného hrubého pojistného v mil. Kč.....	68
Obrázek 4.3: Vývoj 1. diferencí v jednotlivých letech.....	69
Obrázek 4.4: Extrapolace s 95% spolehlivostí předpovědi.....	76
Obrázek 4.5: Extrapolace s 99% spolehlivostí předpovědi.....	77
Obrázek 5.1: Vývoj zaměstnanosti ČR v jednotlivých čtvrtletích.....	79
Obrázek 5.2: Extrapolace s 95% spolehlivostí předpovědi.....	85
Obrázek 5.3: Extrapolace s 95% spolehlivostí předpovědi.....	86

Seznam tabulek

Tabulka 4.1: Vývoj předepsaného hrubého pojistného v Kč.....	66
Tabulka 4.2: Základní charakteristiky předepsaného pojistného.....	68
Tabulka 4.3: Odhad trendové funkce.....	71
Tabulka 4.4: Reziduální charakteristiky pro jednotlivé trendové funkce.....	73
Tabulka 4.5: Testování významnosti parametrů trendových funkcí.....	74
Tabulka 4.6: Extrapolace s 95% spolehlivostí předpovědi v mil. Kč.....	75
Tabulka 4.7: Extrapolace s 99% spolehlivostí předpovědi.....	76
Tabulka 5.1: Vývoj zaměstnanosti v ČR.....	78
Tabulka 5.2: Základní charakteristiky.....	80
Tabulka 5.3: Odhad trendové funkce.....	81
Tabulka 5.4: Reziduální charakteristiky.....	82
Tabulka 5.5: Testování významnosti parametru trendových funkcí.....	83
Tabulka 5.6: Extrapolace s 95% spolehlivostí předpovědi.....	84
Tabulka 5.7: Extrapolace s 99% spolehlivostí předpovědi.....	85
Tabulka 6.1: Trendové funkce analyzovaných časových řad.....	88
Tabulka 6.2: Výpočet reziduí e_x a e_y	89

Seznam zkratk

BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČKP	Česká kancelář pojistitelů
ČNB	Česká národní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
PČR	Policie České republiky

Úvod

Tato diplomová práce je zaměřena na problematiku zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání. Tento druh pojištění je nedílnou a velmi důležitou součástí pojistného trhu v ČR jak z makroekonomického, tak z mikroekonomického hlediska. Jedná se o natolik důležitý druh pojištění, že je regulován státem prostřednictvím legislativy České republiky. Zákonné odpovědnostní pojištění má chránit před riziky pracovního úrazu zaměstnance i samotné zaměstnavatele.

Cílem této práce je analyzovat vývoj zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání. Diplomová práce je členěna do čtyř základních částí. První část se zaměřuje na pojišťovnictví v ČR, jeho členění a postavení zákonného odpovědnostního pojištění v něm. Přesněji je zde uveden význam pojištění pro podnikatelské subjekty. Dále jsou zde představeny subjekty, se kterými se můžeme v rámci této problematiky setkat. Druhá část práce obsahuje aktuální úpravu zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu, která nabyla platnosti již v roce 1993 s myšlenkou toho, že bude platná pouze přechodnou dobu a poté nahrazena novou právní úpravou, která bude lépe vyhovovat podmínkám českého pojistného trhu. Přes myšlenku dočasnosti zůstává stále platná. V této práci je úprava přesněji definována a jsou zde vytyčeny práva a povinnosti zaměstnavatelů, zaměstnanců i samotných pojišťoven. Práce zahrnuje i vyhodnocení vhodnosti této úpravy. Je zde poukázáno na hlavní výhody zákonné úpravy, stejně tak práce obsahuje shrnutí nevýhod a tedy důvodů pro novou zákonnou úpravu tohoto typu pojištění.

Třetí část práce je zaměřena na novou právní úpravu, kterou by od roku 2015 měl být zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců. Tento zákon je již platnou součástí legislativy ČR. Datum účinnosti tohoto zákona byl již v minulosti několikrát změněn. Aktuálně platný termín účinnosti tohoto zákona je 1. 1. 2015. Z tohoto důvodu práce obsahuje charakteristiku nové právní úpravy.

Za hlavní část této práce lze považovat čtvrtou část. Tato část obsahuje analýzu předepsaného hrubého pojistného v rámci zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání v letech 2004-2013 a analýzu počtu zaměstnanců v ČR v letech 2004-2013. Tyto dva ukazatelé byly zvoleny z důvodu, že lze u nich předpokládat potenciální závislost. Předpoklad této závislosti je dán díky stanovování výše vyměřovacího základu pojistného u zákonného odpovědnostního pojistného. Tato výše je shodná s výší vyměřovacího základu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku. V rámci těchto analýz jsou data jednotlivých ukazatelů zpracována pomocí statistického programu Statgraphics Centurion. Tyto analýzy obsahují vývoj jednotlivých ukazatelů a jejich predikci na roky 2014 a 2015. Závěrem celé práce je ověření lineární závislosti výše hrubého zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání a zaměstnanosti v ČR pomocí korelační analýzy.

1 Pojišťovnictví v ČR

Pojistný trh se zabývá přesunem rizika mezi stranou poptávky a nabídky. Na straně poptávky zde stojí klienti pojišťoven a na straně nabídky pojistitelé. Díky tomu, že pojistný trh funguje na principu rezerv, kdy se v pojišťovnách nachází volné peněžní prostředky, existuje vedle prvoplánového věcného pojistného trhu investiční pojistný trh, který je blíže provázán s finančními trhy.¹

Tato kapitola uvádí pojem riziko a s ním velmi úzce spjata pojištění, jako jedna ze základních forem krytí nákladů při vzniku škody. Pojem pojišťovnictví je zde přednostně pojato z hlediska podnikatelských subjektů, které se touto problematikou zabývají s pomocí vědní disciplíny zvané risk management.

1.1 Subjekty pojišťovnictví

Pojistný trh České republiky se skládá z pojišťovacích institucí, které mohou v rámci oprávnění podnikat v tomto oboru v dané ekonomice, ve všech jejich formách. Jsou to podnikatelské subjekty, které se pohybují okolo problematiky komerčního pojištění. Mezi ně patří instituce zabývající se pojišťovací, zajišťovací a zprostředkovatelskou činností. Dále je nutná regulace těchto institucí ze strany státních orgánů, které mají za úkol dohlížet na správné fungování tohoto trhu. V rámci České republiky působí i různé asociace, které mají v kompetenci dohled a organizaci vzájemné spolupráce jednotlivých komerčních pojišťoven.²

---

1 DUCHÁČKOVÁ, E. a J. DAŇHEL. *Pojistné trhy: Změny v postavení pojišťovnictví v globální éře*. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-078-2.

2 DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.

1.1.1 Pojišťovny

Pojišťovna je stěžejní subjekt v rámci pojišťovnictví ČR. Založení a vznik tohoto subjektu je upraven v legislativě ČR. Obecně lze říci, že pojišťovna je specifický druh finanční instituce, která poskytuje a spravuje pojistné produkty. Tyto produkty pomáhají klientům přenést přesně definované riziko prostřednictvím smlouvy či zákona na stranu této instituce. Do základní pojišťovací činnosti zahrnujeme obchodní, provozní a likvidační činnost. Pojišťovny se dělí zpravidla na základě jejich činnosti na:

- **univerzální**. Ty v rámci své činnosti poskytují produkty životního i neživotního pojištění,
- **životní**, zaměřené pouze na produkty životního pojištění,
- **neživotní**, zaměřené pouze na produkty neživotního pojištění,
- **specializované**, jedná se o pojišťovny, které v rámci své činnosti poskytují jen některý druh či odvětví pojištění. K tomuto typu pojišťoven se přiřazují i zajišťovny, zaměřující se na zajišťovací činnost.³

1.1.2 Zprostředkovatelé pojištění

Tento samostatný podnikatelský subjekt je mezičlánkem mezi pojišťovnou a klientem. Zprostředkovatel pomáhá klientovi s porozuměním a výběrem pro laika často složitých produktů. Tento subjekt se může v rámci své činnosti specializovat pouze na jednu pojišťovnu, nebo se jedná o zcela nezávislý subjekt, který nabízí produkty v rámci více pojišťoven. V rámci ČR jsou tyto pojišťovací zprostředkovatelé členěni na kategorie, které se od sebe liší pravomocemi, povinnostmi v rámci regulace a obsahem činností.⁴

---

3 DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.

4 Tamtéž

1.1.3 Ostatní subjekty pojistného trhu

Mezi nejdůležitější subjekty pojistného trhu patří orgány, které kontrolují dodržování pravidel státní regulace pojišťovnictví. Dále do této kategorie lze zahrnout Českou kancelář pojistitelů (dále jen ČKP). Smyslem ČKP je být profesní organizací pojišťoven, které mají oprávnění poskytovat zákonné pojištění za škodu způsobenou provozem vozidla. V případě nemožnosti určení viníka škodné události hradí ČKP finanční náhradu poškozeným ze svého garančního fondu. Dále provozuje např. hraniční pojištění. Další subjekt, který nelze opomenout je Česká asociace pojišťoven (dále jen ČAP). Jedná se o subjekt provádějící organizaci spolupráce mezi jednotlivými pojišťovnami, vystupující za účelem hájení zájmů těchto subjektů a v neposlední řadě lze tuto asociaci chápat jako samoregulační faktor pojistného trhu.⁵ V roce 2011 ČAP zastupovala 30 členů, jejichž celkové předepsané pojistné tvořilo 98 % pojistného trhu v České republice. Tato asociace dále představuje výsadní subjekt v rámci pojistného trhu. Regulaci nad pojistným trhem v roce 2006 převzala Česká národní banka (dále jen ČNB). Do roku 2006 mělo výkon dohledu v kompetenci Ministerstvo financí ČR.⁶

1.2 Pojištění ve vztahu k podnikatelské subjektům

Pojištění je pro podnikatelské subjekty jeden ze dvou základních způsobů krytí nákladů při vzniku nahodilých událostí. Je nutné se rozhodnout, zda podstoupit riziko a případné náklady hradit z vlastních zdrojů, nebo přesunout riziko a potenciální krytí na instituce provozující pojištění. Tento přesun nemá za následek snížení výskytu nahodilých událostí, ani nijak nesnižuje hodnotu vzniklých škod. Jedná se pouze o nástroj finanční eliminace nákladů při vzniku negativních událostí pro podnikatelské subjekty.⁷

---

5 DUCHÁČKOVÁ, E. a J. DAŇHEL. *Pojistné trhy: Změny v postavení pojišťovnictví v globální éře*. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-078-2.

6 EIU ViewsWire. *Czech Republic finance: Czech insurers struggle in a small market* [online databáze]. New York: The Economist Intelligence Unit, 2012. [vid. 2014-04-15]. Také dostupné komerčně z: <http://search.proquest.com/docview/1034457048/ECE04AC79BE147A9PQ/1?accountid=17116#>.

7 DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.

S touto problematikou je velmi úzce spojena aplikace risk managementu.⁸ *Risk management je speciální obor, který umožňuje zohlednit vliv rizika do rozhodování o hospodářských záležitostech.*⁹ Snahou této disciplíny je neustále zkoumat hospodářské činnosti z hlediska rizik. Tyto rizika mohou být zřetelná, potenciální i skrytá. V rámci tohoto oboru je velmi úzce propojena spolupráce pojištění s podnikovými financemi. Především u výrobního podniku je nutné spolupracovat s pojišťovnou již na samém počátku. Je nutné identifikovat potenciální nebezpečí, příčinu a následek a vytvořit katalog rizik. Daná rizika je nezbytné vyjádřit mírou pravděpodobnosti a stanovit zavedená opatření, mezi která patří i pojištění.¹⁰

1.3 Členění pojištění

Jedním ze základních členění pojištění je členění z právního hlediska na pojištění **dobrovolné** a **povinné**. Povinné pojištění se dále člení na **smluvní** a **zákonné**. Při sjednávání dobrovolného pojištění je závazným dokumentem pojistná smlouva sjednaná mezi smluvními stranami. Je-li pojištění sjednáno na základě právního předpisu, kde je přímo určena povinnost sjednání smlouvy, jedná se o povinné smluvní pojištění. Posledním typem členění pojištění je pojištění povinné ze zákona, kdy tato povinnost vyplývá přímo ze zákona a v tomto případě se pojistná smlouva nesjednává.¹¹

S pojmem pojištění se můžeme setkat mimo komerčního (soukromého) pojištění s pojištěním sociálním. Toto pojištění je vedeno na jiných principech než komerční. Sociální rizika a rozsah jejich krytí je zcela v kompetenci státu.¹²

---

8 DUCHÁČKOVÁ, E. a J. DAŇHEL. *Pojistné trhy: Změny v postavení pojišťovnictví v globální éře*. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-078-2.

9 DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4. S. 21.

10 DUCHÁČKOVÁ, E. a J. DAŇHEL. *Pojistné trhy: Změny v postavení pojišťovnictví v globální éře*. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-078-2.

11 Tamtéž

12 Tamtéž

1.4 Komerční pojištění

Tento druh pojištění kryje rizika díky tvorbě a využití pojistného fondu. Pojišťovny nabízejí různé druhy pojistných produktů, které jsou založeny na zásadě **ekvivalence**. Zásada ekvivalence vyjadřuje vztah, kdy velikost příspěvků zúčastněných subjektů je závislá na velikosti rizika. Existuje podoba komerčního pojištění, které je povinné, ale nejčastější forma tohoto pojištění je dobrovolná a smluvní.¹³ Nejčastějším dělením komerčního pojištění je členění dle druhu krytých pojistných nebezpečí na:

- pojištění **životní**, které kryje životní rizika,
- pojištění **neživotní**, které kryje ostatní neživotní rizika vztahující se k osobám, majetku, rizika finančních ztrát a odpovědnosti za škodu.¹⁴

1.4.1 Pojištění odpovědnosti za škody

Tento druh pojištění souvisí s krytím rizik, které mohou způsobit škodu na majetku, zdraví, životě nebo finanční ztrátu v důsledku činností jiného subjektu. Samotný právní vztah je předmětem tohoto typu pojištění. Vznik povinnosti pojištěného nahradit škodu je pojistnou událostí. Pojišťovna vyplácí pojistné plnění zpravidla jinému subjektu, kterému vzniklo právo na náhradu škodu, a to na základě rozhodnutí o povinnosti nahradit škodu. V rozsahu v jakém pojištěný odpovídá je tato škoda hrazena poškozenému. Pojištění v rámci tohoto druhu pojištění obsahuje:

- v případě škody na zdraví, věcech a finanční ztrátě jeho náhradu,
- v souvislosti se vzniklou škodou náhradu nákladů za obhajobu pojištěného,
- náhradu finančních prostředků vynaložených na soudní řízení týkající se náhrady škody, pokud toto řízení bylo nezbytné ke zjištění odpovědnosti pojištěného a stanovení výše plnění pojišťovny.¹⁵

---

13 DUCHÁČKOVÁ, E. a J. DAŇHEL. *Pojistné trhy: Změny v postavení pojišťovnictví v globální éře*. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-078-2.

14 DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.

15 Tamtéž

Pojištění odpovědnosti je využíváno především u náhrady škod způsobených poškozením zdraví a v případě věcných škod. Jedná se vlastně o rozšíření systému sociálního pojištění státu. Tyto náhrady jsou především:

- finanční náhrada v případě pracovní neschopnosti. Jedná se rozdíl průměrného čistého výdělku před okamžikem vzniku škody a nemocenským,
- finanční kompenzace ztráty výdělku po uplynutí doby pracovní neschopnosti. Jedná se o rozdíl průměrného čistého výdělku před okamžikem vzniku škody a výdělkem obdržovaným po vzniku škody,
- kompenzace v případě ztráty důchodu. Výše částky náhrady je rozdílem velikosti důchodu, kdyby nedošlo ke vzniklé škodě a reálnou velikostí důchodu,
- jednorázová platba sloužící jako náhrada za bolest způsobenou vznikem škody na zdraví, průběhem léčení a následující eliminaci následků této škody, zvaná bolestné,
- finanční náhrada v případě snížení schopnosti uplatnění ve společnosti. Jedná se o jednorázovou dávku,
- finanční náhrada, která má za úkol eliminovat náklady na léčení v případě, že nebyly hrazeny v rámci povinného zdravotního pojištění,
- kompenzace v případě věcné škody,
- náhrada nákladů na pohřeb. Tyto náklady musí být přiměřené výši,
- kompenzace pozůstalým.¹⁶

V tomto druhu pojištění je sjednána pojistná částka, která určuje maximální limit pojistného plnění. Jedná se o formu pojištění na první riziko.¹⁷

---

¹⁶ DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.

¹⁷ Tamtéž

Pojem odpovědnost lze pojmut dvojí způsobem:

Odpovědnost **subjektivní** „za zavinění“. Aby se jednalo o tento druh odpovědnosti, je nutné splnit následující předpoklady:

- jedná se o protiprávní úkon (porušení právní povinnosti aktivním nebo pasivním jednáním),
- vznikla nevyčíslitelná škoda,
- existuje příčinná souvislost mezi protiprávním úkonem a vzniklou škodu,
- zavinění škůdce.

Odpovědnost **objektivní** „za výsledek“. Tato odpovědnost je dána od počátku provozování činnosti a v tomto případě musí být naplněny následující předpoklady:

- nastala škodná událost,
- vznikla nevyčíslitelná škoda,
- existuje souvislost mezi škodnou událostí a vzniklou škodou.¹⁸

S pojištěním odpovědnosti je spjato velké množství pojistných produktů. Díky charakteru těchto produktů je možné je rozdělit do následujících čtyř oblastí. Těmito oblastmi jsou pojištění vozidel, pojištění při pracovních úrazech a nemocech z povolání, profesní odpovědnostní pojištění a obecné pojištění odpovědnosti.¹⁹ Pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za úrazy a nemoci z povolání a pojištění odpovědnosti za škody způsobené provozem motorových vozidel jsou z makroekonomického hlediska v České republice zásadní druhy odpovědnostních pojištění.²⁰

---

18 DUCHÁČKOVÁ, E. a J. DAŇHEL. *Pojistné trhy: Změny v postavení pojišťovnictví v globální éře*. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-078-2.

19 DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.

20 DUCHÁČKOVÁ, E. a J. DAŇHEL. *Pojistné trhy: Změny v postavení pojišťovnictví v globální éře*. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-078-2.

Zajistit krytí rizika pracovního úrazu nebo nemoci z povolání je natolik významné, že tuto oblast reguluje stát. Stát prostřednictvím této regulace vymezuje způsob a povinnost krytí těchto rizik. Proto tento druh pojištění je v České republice řešen jako druh povinného pojištění a to v podobě zákonného pojištění. Stát prostřednictvím právních norem reguluje, které pojišťovny mají právo uskutečňovat a krýt tento druh pojištění.²¹

1.5 Pojem riziko

Riziko je nedílnou součástí každodenního života a je základním pojmem pojistné teorie. Aby se mohlo s tímto pojmem v rámci pojistné praxe pracovat, je nutné tuto veličinu měřit a kvantifikovat. Riziko lze popsat velikostí pravděpodobnosti. Pokud budoucí situace je předem určena a víme rozdělení pravděpodobnosti, jedná se o stav rizika. Riziko se kvantifikuje pomocí minulého vývoje a informací o něm známých a predikuje se na základě minulého vývoje. Je nutné definovat pojem pojistné riziko a odlišit ho od pojmu pojistné nebezpečí.²²

„Pojistné riziko je míra pravděpodobnosti vzniku pojistné události vyvolané pojistným nebezpečím. Pojistným nebezpečím rozumíme danou příčinu, díky které došlo k pojistné události.“²³

1.5.1 Členění rizika

Na riziko lze nahlížet z více hledisek. Tato část obsahuje dva z nejzákladnějších typů dělení rizika. V rámci prvního typu dělení rizika lze říci, že realizací rizika lze vzniknout odchylky, které se liší od námi stanoveného cíle negativně. V tomto případě se jedná o **čisté riziko**, které není úmyslně podstupováno. Jedná-li se o odchylky kladně i záporně lišící se od námi stanoveného cíle mluvíme o **spekulativním riziku** (záměrném riziku). Toto riziko je záměrně podstupováno a to například v případě hazardních her, spekulací,

21 DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.

22 Tamtéž

23 DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4. S. 21.

investicí, atd. Hranice mezi čistým a spekulativním rizikem je v některých situacích rozostřená. Na základě tohoto rozdělení je jasné, že pouze čistá rizika jsou předmětem činnosti pojišťoven. Jedná se o přesun tohoto rizika a jeho možného krytí na pojišťovny. V případě čistého rizika lze dále rozlišovat, zda se jedná o subjektivní riziko, které je ovlivněno jednáním lidí, jejich neopatrností, morálním rizikem a jejich schopnostmi. Dále se může jednat o riziko objektivní, o které se jedná v případě pevně stanovených objektivních skutečností. Další možností jak členit pojem riziko je rozdělení na rizika přírodním nebo vyvolaná lidským faktorem (technická nebo vyvolaná lidmi).²⁴

---

²⁴ DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.

2 Aktuální systém zákonného pojištění odpovědnosti

Tato kapitola pojednává o zákonné úpravě odpovědnosti zaměstnavatele za škody při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. O subjektech, které vystupují v tomto pojistném vztahu a jejich právech a povinnostech. Nedílnou součástí této kapitoly jsou zároveň i principy, na kterých stojí konstrukce zákonné úpravy této problematiky.

2.1 Zákonná regulace

Systém aktuálně platné regulace nabyl účinnosti již počátkem roku 1993. Tento systém byl konstruován s myšlenkou toho, že bude sloužit pouze krátkodobě. Ovšem je stále aktuálně platný. V případě vzniku pracovního úrazu či nemoci z povolání byl základním principem pojištění zvolen **princip zákonného pojištění této odpovědnosti zaměstnavatele**. Tento systém je úzce napojen na státní rozpočet. V případě, že vybrané pojistné od zaměstnavatelů nepokryje náklady, a tím vznikne zákonem stanoveným pojišťovným újma, garantuje stát náhradu této újmy přímo ze státního rozpočtu. Pokud vznikne pojišťovným v rámci tohoto pojištění přebytek, mají povinnost tuto finanční částku odvést do státního rozpočtu. Tento systém je dále konstruován jako náhrada škody. Jedná se o rozdíl mezi průměrným výdělkem zaměstnance před nastalou škodou a poté. Celý systém je založen na průběžném financování. Díky tomu výnosy a náklady v rámci tohoto zákonného pojištění nejsou nijak časově rozlišeny. Vzniklé závazky jsou tudíž hrazeny až z budoucího pojistného. V případě tohoto pojištění je platný princip solidarity, který má za následek přenášení nákladů za vzniklé škody z oblastí s vyšším výskytem pojistných událostí do oblastí, kde tak často škody nevznikají.²⁵

---

25 KOMORA.CZ, *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání* [online]. Praha, 2012 [vid 2014-04-07]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pro-podnikani/legislativa-a-normy/pripominkovani-legislativy/nove-materialy-k-pripominkam/197-12-analyza-problematiky-odskodnovani-pracovnich-urazu-a-nemoci-z-povolani-t-3-9-2012-1.aspx>.

Základní právní norma, která upravuje tuto problematiku v rámci legislativy České republiky je zákon č. 262/2006 Sb. ze dne 21. dubna 2006 zákoník práce ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákoník práce), který vymezuje odpovědnost zaměstnance a především pro tuto problematiku významnější odpovědnost zaměstnavatele za škodu. Tento zákon nabyl účinnosti 1. 1. 2007 a upravuje:

- „a) právní vztahy vznikající při výkonu závislé práce mezi zaměstnanci a zaměstnavateli; tyto vztahy jsou vztahy pracovněprávní,*
- b) rovněž právní vztahy kolektivní povahy. Právní vztahy kolektivní povahy, které souvisejí s výkonem závislé práce, jsou vztahy pracovněprávními,*
- c) zapracování příslušných předpisů Evropské unie,*
- d) též některé právní vztahy před vznikem pracovněprávních vztahů podle a),*
- e) některá práva a povinnosti zaměstnavatelů a zaměstnanců při dodržování režimu dočasné práce neschopného pojištěnce podle zákona o nemocenském pojištění a některé sankce za jeho porušení.“²⁶*

Všechny tyto části musí být v souladu se základními zásadami, na kterých stojí zákoník práce. Tedy i problematika odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. V pracovněprávních vztazích se uplatňují zásady, které se snaží zabezpečit aby:

- ochrana postavení zaměstnanců byla prováděna podle zvláštních zákonů,
- výkon práce byl prováděn v souladu s uspokojivými a bezpečnými pracovními podmínkami,
- zaměstnanci náležela za práci spravedlivá odměna,

---

²⁶ ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: Sbírka zákonů. 21. 4. 2006. ISSN 1211-1244. § 1.

- výkon práce zaměstnance korespondoval s oprávněnými zájmy jejich zaměstnavatele,
- se ke všem zaměstnancům přistupovalo v rámci rovného zacházení a nediskriminovali se.²⁷

Další stěžejní normou je vyhláška ministerstva financí č. 125/1993 Sb. ze dne 5. dubna 1993, která stanoví přesné podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. V této vyhlášce je přesně uvedeno, že „*pokud není v této vyhlášce zákonné pojištění upraveno jinak, použijí se přiměřeně příslušná ustanovení občanského zákoníku.*“²⁸

Nezbytnou právní normou, která souvisí s problematikou pracovních úrazů či nemocí z povolání je nařízení vlády č. 201/2010 Sb. Tato norma uvádí zaměstnavateli zákonem povinný způsob evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu. Toto nařízení nahradilo nařízení vlády č. 494/2001 Sb. z důvodu uzákonění nového zákoníku práce, který nabyl účinnosti 1. ledna 2007. Předchozí nařízení po devítiletém intervalu platnosti už dostatečně nereflektovalo vývoj. Musely zde být zavedeny nové identifikační údaje subjektů či činností a zpřesněna statistická měření v této oblasti. Většina z těchto nových úprav souvisí s přizpůsobováním nařízení Evropského parlamentu a Rady.²⁹

---

27 ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: Sbírka zákonů. 21. 4. 2006. ISSN 1211-1244.

28 ČESKO. Vyhláška ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. In: Sbírka zákonů. 5. 4. 1993. § 13.

29 DANDOVÁ, E. Evidence pracovních úrazů: nařízení vlády č. 201/2010 Sb. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-654-7.

2.2 Podmínky zákonného pojištění odpovědnosti

V této části jsou přesněji definovány pojmy, subjekty a podmínky, které úzce souvisí s touto problematikou. Je zde detailněji vysvětlen systém tohoto zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání včetně stanovení výpočtu, úhrady a splatnosti pojistného. Všechny tyto pojmy jsou nezbytné pro zaměstnavatele, kterému vznikne účast na tomto typu zákonného pojištění.

2.2.1 Stanovení pojmů pracovní úraz a nemoc z povolání

Při stanovení pojmu **pracovní úraz** se vychází ze zákona, který tyto pojmy přesně vymezuje. Tento pojem přesně stanovuje zákoník práce jako „*poškození zdraví nebo smrt zaměstnance, došlo-li k nim nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.*“ Jako pracovním úraz se chápe i úraz, který pro vykonávání pracovních povinností utrpěl zaměstnanec. Za pracovní úraz dle tohoto zákona nelze považovat úraz, který se stal zaměstnanci cestou do práce a zpět.³⁰

Pojem **nemoc z povolání** legislativa ČR upravuje speciálním zvláštním předpisem a to nařízením vlády č. 290/1995 Sb. ze dne 15. listopadu 1995, kterým se stanoví seznam nemocí z povolání. Nemoci z povolání se podle zákona rozumí „*nemoci vznikající nepříznivým působením chemických, fyzikálních, biologických nebo jiných škodlivých vlivů, pokud vznikly za podmínek uvedených v seznamu nemocí z povolání. Nemoci z povolání se rozumí též akutní otrava vznikající nepříznivým působením chemických látek.*“ Nemoci, které vznikly před nabytím účinnosti tohoto nařízení, se považují za nemoci z povolání, pokud byly zahrnuty v seznamu nemocí z povolání ke dni 31. prosince 1995. Aktuálně platný seznam nemocí z povolání je přílohou tohoto nařízení vlády.³¹

---

30 DANDOVÁ, E. *Evidence pracovních úrazů: nařízení vlády č. 201/2010 Sb.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-654-7. S. 35.

31 ČESKO. *Nařízení vlády č. 290/1995 Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání.* 15. 12. 1995. § 1.

2.2.2 Smluvní strany základních pracovněprávních vztahů

Tyto smluvní strany jsou definovány v zákoníku práce. Tento zákon definuje zaměstnance a zaměstnavatele jako dva základní subjekty této problematiky. Za **zaměstnance** se ze zákona považuje „fyzická osoba, která se zavázala k výkonu závislé práce v základním pracovněprávním vztahu.“ Dalším subjektem z hlediska tohoto zákona je pojem **zaměstnavatel**, který je vymezen jako:

- „osoba, pro kterou se fyzická osoba zavázala k výkonu závislé práce v základním pracovněprávním vztahu,
- za Českou republiku v pracovněprávních vztazích jedná a práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů vykonává organizační složka státu, která jménem státu v základním pracovněprávním vztahu zaměstnance zaměstnává,
- Vedoucími zaměstnanci zaměstnavatele se rozumějí zaměstnanci, kteří jsou na jednotlivých stupních řízení zaměstnavatele oprávněni stanovit a ukládat podřízeným zaměstnancům pracovní úkoly, organizovat, řídit a kontrolovat jejich práci a dávat jim k tomu účelu závazné pokyny. Vedoucím zaměstnancem je nebo se za vedoucího zaměstnance považuje rovněž vedoucí organizační složky státu.“³²

Vyhláška č.125/1993 Sb. ze dne 5. dubna 1993 upřesňuje podmínky a sazby vázané k pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škody při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. Tato vyhláška se vztahuje především na zaměstnavatele a pojišťovny, které mají zákonné právo poskytovat tento druh pojištění a určuje jejich práva a povinnosti. Dále je zde uvedena povinnost platit pojistné a jeho výše. Stanovuje se zde, že „zákonné pojištění vzniká dnem vzniku prvního pracovněprávního vztahu u zaměstnavatele a trvá po dobu existence zaměstnavatele.“³³

32 ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: Sbírka zákonů. 21. 4. 2006. ISSN 1211-1244. § 7-11.

33 ČESKO. Vyhláška ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. In: Sbírka zákonů. 5. 4. 1993. § 1 odst. 3.

Dle zákonné regulace tohoto typu pojištění je přesně vymezeno, které pojišťovny mají právo toto pojištění zajišťovat.³⁴ Zaměstnavatelé mají povinnost sjednávat tento typ pojištění u těchto dvou pojišťovacích subjektů:

- Česká pojišťovna, a. s. U této instituce uzavírají pojištění zaměstnavatelé, kteří měli sjednáno toto pojištění k 31. prosinci 1992. Dále pak i ti, na které přešla práva a povinnosti jako na nástupce těchto zaměstnavatelů.
- Zbylé subjekty, které mají tuto povinnost, sjednávají pojištění u společnosti Kooperativa, a. s.³⁵

2.2.3 Výpočet a úhrada pojistného

Jak již bylo zmíněno povinnost platit tento druh pojistného má každý zaměstnavatel, který zaměstnává minimálně jednoho zaměstnance. Je-li naplněna tato podmínka, je zaměstnavatel povinen písemně tuto skutečnost oznámit pojišťovně, jenž má působnost v obvodu, kde má zaměstnavatel své sídlo nebo trvalé bydliště, a to bez zbytečného odkladu.³⁶ Výše pojistného si vyměřuje každý zaměstnavatel sám. Základním krokem je určit vyměřovací základ, ze kterého se dále určuje samotná výše pojistného s pomocí zákonem stanovené sazby. **Vyměřovací základ** se stanovuje stejným postupem jako vyměřovací základ pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Dle vyhlášky ministerstva financí č. 125/1993 Sb. ze dne 5. dubna 1993 je „základem pro výpočet pojistného je souhrn vyměřovacích základů za uplynulé kalendářní čtvrtletí všech zaměstnanců, které v tomto období zaměstnavatel zaměstnával.“³⁷

---

34 DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.

35 ČESKO. *Vyhláška ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání*. In: Sběrka zákonů. 5. 4. 1993.

36 Tamtéž

37 ČESKO. *Vyhláška ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání*. In: Sběrka zákonů. 5. 4. 1993. zákonů. 5. 4. 1993. § 12 odst. 2.

Po stanovení vyměřovacího základu je nutné vyhledat přesnou **sazbu**, která je uvedena v příloze zmíněné vyhlášky. Tyto sazby se liší podle převažující činnosti vykonávané zaměstnavatelem viz příloha A. Při určování správné výše sazby je nutné přiřadit převažující činnost zaměstnavatele k zákonem vymezeným ekonomickým činnostem (dále jen OKEČ) a dohledat stanovenou sazbu v jednotkách promile, která určuje hodnotu, která bude placena z vyměřovacího základu. Toto členění vychází z OKEČ. Tuto klasifikace je zpracována prostřednictvím Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ). Pro potřeby této vyhlášky jsou tyto činnosti rozděleny do šesti základních skupin a k nim je přiřazena odpovídající sazba v jednotkách promile. Tato sazba se liší v závislosti na rizikovosti jednotlivých činností. Minimální státem stanovená výše pojistného za kalendářní čtvrtletí je 100 Kč.³⁸

Splatnost a platba pojistného

Výše stanovená hodnota pojistného je dle příslušné vyhlášky splatná nejdéle do:

- 31. ledna za první čtvrtletí každého kalendářního roku,
- 30. dubna za druhé čtvrtletí každého kalendářního roku,
- 31. července za třetí čtvrtletí každého kalendářního roku,
- 31. října za čtvrté čtvrtletí každého kalendářního roku.

Zákon také pamatuje na problematiku splatnosti pojistného, kdy vznikne povinnost platit zákonné pojistné zaměstnavateli, který v předešlém čtvrtletí nezaměstnával jediného zaměstnance. V tomto případě zaměstnavatel zaplatí první pojistné pro dané čtvrtletí zpětně. Nejzazší termín této platby je konec prvního měsíce následujícího čtvrtletí.³⁹

Zaměstnavatel samotnou platbu pojistného uskutečňuje na základě toho, u které pojišťovny je ze zákona povinen být pojištěn. Zaměstnavatelé, kteří jsou povinni platit pojistné České

³⁸ ČESKO. *Vyhláška ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání*. In: Sbíрка zákonů. 5. 4. 1993.

³⁹ Tamtéž

pojišťovně, a. s. mají stanovenou výši zasílat na přesně stanovený bankovní účet. Stejně pravidlo platí i v případě, že danému zaměstnavateli vznikne povinnost platby a přísluší k pojišťovně Kooperativa, a. s. Při platbách je nutné uvést správně variabilní symbol, který je identifikačním číslem daného zaměstnavatele. V případě, že zaměstnavatel nemá určené identifikační číslo, je možné použít i jiné označení, které je nahrazuje. Zaplacené pojistné, které se nespotřebuje, pojišťovna ze zákona nevrací.⁴⁰

Každou platbu pojistného si musí zaměstnavatel řádně evidovat. V případě, že je vyzván prokázat, zda došlo k úhradě, nese zaměstnavatel plnou zodpovědnost za doložení správnosti výpočtu a zaplacení pojistného po celou dobu trvání tohoto pojištění. Pokud nejsou z jeho strany veškeré tyto skutečnosti doloženy, je tato situace vnímána, jako že pojistné zaměstnavatelem vůbec uhrazeno nebylo. Stejně tak v situaci, kdy zaměstnavatel pojišťovně oznámí chybné či neúplné informace. Tyto informace se mohou týkat především špatného určení organizační jednotky pojištění, chybného identifikačního čísla zaměstnavatele a vypočteného pojistného. V tomto případě má pojišťovna právo požadovat náhradu nákladů, které jí vzniknou vzhledem k situaci. Zákon také stanovuje pokutu za situace, kdy pojistné není uhrazeno řádně a včas. Zaměstnavatel je postihnut tak, že se jeho dlužná částka zvyšuje o 10 % za každý započatý měsíc.⁴¹

2.3 Práva a povinnosti zaměstnance

Základní práva a povinnosti zaměstnance jsou upraveny v zákoníku práce. Pro zaměstnance je elementárním právem právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen BOZP). Dále musí mít zaměstnanec přístup ke srozumitelným informacím o rizicích jeho práce, a jakým způsobem je zabezpečeno, aby byl zaměstnanec vůči těmto rizikům chráněn. Má-li zaměstnanec důvodné podezření, že jím vykonávaná práce vážně ohrožuje jeho zdraví, život či zdraví jiných fyzických osob, může výkon této práce

---

40 ČESKO. *Výhláška ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání*. In: Sbírká zákonů. 5. 4. 1993.

41 Tamtéž

odmítnout, aniž by se to považovalo za nesplnění povinnosti zaměstnance. Mezi nedílné povinnosti a práva zaměstnance je být součinný při vytváření bezpečného a pro zdraví neohrožující pracovní prostředí. Tuto součinnost vykonává zaměstnanec především uplatňováním opatření, které přijímá zaměstnavatel. Dále se zaměstnavatel účastní na spolupráci na řešení otázek při ochraně zdraví při výkonu práce.⁴²

V rámci ochrany zdraví, zamezení pracovního úrazu a nemoci z povolání je pro zaměstnance zákonem stanoveno dbát o svou vlastní bezpečnost a bezpečnost a zdraví fyzických osob, které ovlivňuje jeho vlastní jednání či opomenutí při výkonu jeho práce. Míra snahy o tuto ochranu je zákonem stanovena dle osobních možností zaměstnance. Aby bylo možné dbát ochrany v této oblasti, je nezbytné vzdělávat zaměstnance a kvalifikovat je v právních předpisech a individuálních požadavcích zaměstnavatelů. Z tohoto hlediska jsou zákoníkem práce stanoveny povinnosti zaměstnance, které zabezpečí jejich správnou součinnost v rámci bezpečnosti práce. Mezi nejdůležitější patří povinnost získávat znalosti na školeních, pravidelně podstupovat preventivní zdravotní prohlídky, striktně se řídit předpisy a pokyny stanovenými zaměstnavatelem, vykonávat práci v rámci určených pracovních postupů za použití určených pracovních prostředků a chránit své zdraví a život ochrannými pracovními prostředky a zařízeními a nepožívat v pracovní době ani nevstupovat do výkonu pracovní činnosti ovlivněn alkoholickým nápojem či návykovými látkami (tato povinnost má i zákonem stanovené výjimky). Mezi další povinnosti, jak je již uvedeno výše, patří snaha zaměstnance o sledování závad či situací, které by mohly závažným způsobem ovlivnit bezpečnost na pracovišti. Tyto situace musí zaměstnanec oznamovat svému nadřízenému a je-li to v jeho možnostech podílet se na jejich odstranění.⁴³

Nedílnou povinností a právem každého zaměstnance je jeho účast při řešení otázek BOZP. Zaměstnanci mají právo řešit tyto otázky díky odborovým organizacím a zástupce, který zastupuje oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Zaměstnanci, odborové organizaci

---

42 ČESKO. *Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce*. In: Sbírka zákonů. 21. 4. 2006. ISSN 1211-1244.

43 Tamtéž

a zástupci musí zaměstnavatel dovolit účastnit se jednání týkající se BOZP nebo jim umožnit přístup k informacím, které vyplynuly v rámci tohoto jednání. Dále je právem zaměstnance podat případné připomínky a návrhy. Na základě tohoto procesu zaměstnavatel v součinnosti projedná podstatná opatření v rámci BOZP a vyhodnotí rizika. Zaměstnavatel je ze zákona povinen velmi úzce spolupracovat s odborovou organizací a zástupcem pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a tím zajistit bezpečné pracovní prostředí pro zaměstnance.⁴⁴

V případě pracovního úrazu, nemoci z povolání, ohrožení touto nemocí a neschopností zaměstnance díky lékařskému posudku, který byl vydaný poskytovatelem pracovně-lékařských služeb, nebo v rámci příslušného správního orgánu, má zaměstnanec právo na převedení na jinou práci. Není-li toto převedení možné, může být zaměstnanci dána výpověď. Pokud se zaměstnavatel rozhodne dát zaměstnanci z tohoto důvodu výpověď, přísluší zaměstnanci odstupné ve výši nejméně dvanáctinásobku průměrného měsíčního výdělku. Toto odstupné je zaměstnavatel povinen vyplatit po skončení pracovního poměru v nejbližším výplatním termínu. Je možné tento termín změnit, ale to pouze v případě, že zaměstnavatel a zaměstnanec písemně dohodnou na jiném termínu.⁴⁵

2.4 Práva a povinnosti pojišťovny

Základní povinností pojišťovny je plnit pojistnou událost a to nejdéle 15 dní po ukončení šetření, které bylo nutné ke zjištění rozsahu tohoto plnění. Šetření se má za skončené, když je stanovena přesná výše plnění, kterou má pojišťovna povinnost hradit. Další možností, kdy můžeme považovat šetření za skončené je situace, kdy pojišťovna obdržela pravomocné rozhodnutí o této náhradě. Není povinností tohoto subjektu hradit pojistnou událost nad rámec, který je přesně stanovený právními předpisy. To platí i v případě, že se zaměstnavatel sám dobrovolně zavázal hradit nad tento rámec. Pojišťovna ze zákona nemusí hradit náklady mimosoudního či soudního projednání. Tuto náhradu je povinna

---

44 ČESKO. *Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce*. In: Sbírka zákonů. 21. 4. 2006. ISSN 1211-1244.

45 Tamtéž

platit pouze v případě, že se k úhradě projednávání, které je vedené v rámci škodné události, písemně zavázala. Pojistné plnění má povinnost pojišťovna vyplácet v tuzemských zákonných penězích.⁴⁶

V okamžiku, kdy má zaměstnavatel právo na navrácení plnění od poškozeného či jiné osoby, nebo je výplata tohoto plnění pozastavena, vzniká právo pojišťovny, jakožto subjektu, který zaplatil danou částku na výplatu této náhrady. Stejně tak přechází právo na úhradu nákladů soudního či mimosoudního projednávání, které jsou právně přiznány odpůrci, na pojišťovnu, pokud se k úhradě tohoto typu plnění písemně zavázala a následně je uhradila.⁴⁷

Další práva vznikají pojišťovně vůči zaměstnavateli v těchto případech, a to až do výše poskytnuté náhrady:

- úmyslné způsobení škody zaměstnavatelem či zaměstnancem pod vlivem alkoholu či jiné návykové látky,
- zvláště závažného porušení předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci. V tomto případě musí k tomuto skutku ze strany zaměstnavatele či zaměstnance dojít v souvislosti s danou škodou,
- výkonu neoprávněně provozované činnosti.⁴⁸

Na náhradu poskytnutého plnění má právo pojišťovna i v případě, kdy škoda vznikla díky porušením pracovních povinností v pracovně právních vztazích. Na vrácení má pojišťovna právo pouze do výše, kterou ze zákona může zaměstnavatel vymáhat na zaměstnanci, který dané pracovní povinnosti porušil. Pokud byl zaměstnavatel v době výplaty pojistného plnění v prodlení s úhradou pojistného, vzniká pojišťovně také právo na úhradu, a to až do

---

46 ČESKO. *Výhláška ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání*. In: Sbíрка zákonů. 5. 4. 1993.

47 Tamtéž

48 Tamtéž

výše plnění, které uhradila v době, kdy zaměstnavatel nezaplatil pojistné. Pojišťovna má dále právo jako subjekt, který nahradil škodu, na náhradu kompenzace zaměstnance, kterou musí uhradit zaměstnavateli. Toto právo je zaměstnavatel ze zákona povinen zabezpečit. Není-li toto ze strany zaměstnavatele zabezpečeno, pojišťovny může žádat náhradu a to maximálně do výše vyplaceného plnění. V určitých zákonem stanovených případech může pojišťovna od vymáhání pohledávky zčásti nebo zcela upustit. Pokud ale pohledávky převyšuje 250 000 Kč, je možné tuto proceduru vykonat pouze se souhlasem orgánu státního dozoru.⁴⁹

2.5 Práva a povinnosti zaměstnavatele

Nejdůležitější povinností zaměstnavatele v rámci problematiky pracovních úrazů a nemocí z povolání je především **prevence**. V tomto smyslu je nutné dohlížet na to, aby se minimalizovalo riziko vzniku této události. Podnikatel je především vázán právními předpisy, které mu ukládají jeho povinnosti v návaznosti na odvrácení či zmenšení možnosti vzniku škodné události. V návaznosti na to nesmí zaměstnavatel trpět porušování těchto právních předpisů ani ze strany třetích osob. Pokud i přes tyto skutečnosti vznikne škodná událost, zaměstnavatel je povinen učinit taková opatření, aby danou škodu minimalizoval.⁵⁰

Mezi hlavní povinnosti zaměstnavatele, u kterého došlo k pracovnímu úrazu, je předně objasnit a vysvětlit okolnosti vzniku daného úrazu. Tyto okolnosti mohou být objasněny i prostřednictvím zaměstnance, kterému vznikla fyzická újma za předpokladu, že daný zaměstnanec je v takovém zdravotním stavu, který to dovoluje. Dalšími stranami pomocné k objasnění mohou být svědci, odborové organizace a zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Pokud dané okolnosti a aktuální zdravotní stav dovolí, neměl by zaměstnavatel měnit stav na místě úrazu do té doby, kdy dojde k vyjasnění příčin vzniku tohoto pracovního úrazu. Pokud dojde k poškození zdraví zaměstnance jiného

---

49 ČESKO. *Výhláška ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání*. In: Sbírká zákonů. 5. 4. 1993.

50 Tamtéž

zaměstnavatele, je povinnost zaměstnavatele uvědomit zaměstnavatele a umožnit mu podílet se na prozkoumání příčin a následků úrazu bez zbytečného odkladu. Dále je nutné poskytnout danému zaměstnavateli výsledky šetření této škody.⁵¹

2.5.1 Kniha úrazů

Kniha úrazů musí být vedena zaměstnavatelem bez výjimky a musí poskytovat evidenci všech úrazů bez ohledu na to, zda způsobily pracovní neschopnost nebo délka pracovní neschopnosti nepřesáhla tři kalendářní dny.⁵² Kniha úrazů může být zaměstnavatelem vedena jak v listinné, tak v elektronické podobě. Takto vedená evidence má nařízením vlády č. 201/2010 Sb. o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, přesně stanovené údaje, které musí obsahovat. Těmito údaji jsou jméno a příjmení daného zaměstnance, přesný čas úrazu, místo úrazu, při jaké činnosti zaměstnanec utrpěl daný úraz, kolik hodin odpracoval zaměstnanec před tím, než k danému úrazu došlo, počet osob, které se díky této události zranili, o jaké zranění se jednalo a jakou část těla si daný zaměstnanec zranil, druh úrazu, co bylo zdrojem a příčinou úrazu, uvést osoby, které byli svědky dané události a uvést jmenovitě toho, kdo údaje zapsal a to i včetně jeho pracovní pozice.⁵³

2.5.2 Záznam o pracovním úrazu

Dále je zaměstnavatel ze zákona povinen vyhotovovat záznamy a vést dokumentaci v případech, kdy při pracovním úrazu došlo:

- k úrazu, který zapříčinil pracovní neschopnost zaměstnance přesahující tři kalendářní dny,
- k úrazu, který měl za následek smrt zaměstnance.

---

51 ČESKO. *Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce*. In: Sběrka zákonů. 21. 4. 2006. ISSN 1211-1244.

52 Tamtéž

53 ČESKO. *Nařízení vlády č. 201/2010 Sb., ze dne 14. listopadu 2001, kterým se stanoví způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu*. In: Sběrka zákonů. 18. 6. 2010. ISSN 1211-1244.

Tento záznam má povinnost sepsat zaměstnavatel nejdéle do pěti pracovních dnů po oznámení pracovním úrazu. Správnosti sepsání tohoto záznamu má napomoci vzor, který je součástí nařízení vlády č. 201/2010 Sb., a který se přílohou B. Zaměstnavatel oznamuje pracovní úraz organizacím a institucím v závislosti na tom o jaký typ úrazu se jedná. Jak je zmíněno, tak zaměstnavatel je povinen vést dokumentaci i v případech, že došlo ke smrtelnému úrazu zaměstnance. Pojem smrtelný pracovní úraz je dále nutné přesněji definovat.⁵⁴

„Pro účely hlášení úrazu podle tohoto nařízení je smrtelným pracovním úrazem takové poškození zdraví, které způsobilo smrt po úrazu nebo na jehož následky zaměstnanec zemřel nejpozději do 1 roku.“⁵⁵

Postižený zaměstnanec má právo dostat jedno vyhotovení tohoto záznamu, které mu zaměstnavatel dle zákona je povinen předat. Pokud došlo ke smrtelnému pracovnímu úrazu, mají právo na obdržení tohoto záznamu rodinní příslušníci. Dále je zaměstnavatel povinen ohlásit vzniklý pracovní úraz příslušným orgánům a institucím a poskytnout jim i záznam o úrazu.⁵⁶

Oznamování pracovního úrazu

Jedná-li se o smrtelný pracovní úraz je zaměstnavatel povinen ohlásit tento skutek:

- státnímu zástupci nebo územně příslušnému útvaru Policie České republiky (dále jen PČR). Tento orgán má za povinnost prošetřit danou událost a to, zda při pracovním úrazu nedošlo k trestnému činu,
- odborovému orgánu, který přísluší zaměstnavateli nebo zástupci zaměstnavatelů pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,

---

54 ČESKO. Nařízení vlády č. 201/2010 Sb., ze dne 14. listopadu 2001, kterým se stanoví způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu. In: Sbírka zákonů. 18. 6. 2010. ISSN 1211-1244.

55 ČESKO. Nařízení vlády č. 201/2010 Sb., ze dne 14. listopadu 2001, kterým se stanoví způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu. In: Sbírka zákonů. 18. 6. 2010. ISSN 1211-1244. § 2.

56 ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: Sbírka zákonů. 21. 4. 2006. ISSN 1211-1244.

- pokud byl zaměstnanec, který utrpěl smrtelný pracovní úraz, vyslaný k práci u jiného zaměstnavatele, musí tento zaměstnavatel ohlásit skutečnost jeho zaměstnavateli,
- příslušnému inspektorátu bezpečnosti práce. Tuto instituci má povinnost zaměstnavatel oslovit v případě, že došlo k úrazu na pracovišti, stavbách a při činnosti, které podléhají jeho doзору. Které činnosti podléhají tomuto doзору, upravuje zákon č. 174/1968 Sb., o státním odborném doзору nad bezpečností práce,
- báňskému úřadu oznamuje zaměstnavatel skutečnost úrazu v případě, že pracovník vykonával činnost, která podléhá vrchnímu doзору podle zvláštního zákona,
- příslušné zdravotní pojišťovně,
- příslušné pojišťovně, u které je zaměstnavatel ze zákona povinen být pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání.⁵⁷

V případě, že se nejedná o smrtelný úraz zaměstnance, musí danou skutečnost oznámit stejným organizacím a institucím s výjimkou státního zástupce. V tomto případě má povinnost zaměstnavatel kontaktovat pouze příslušný útvar Policie ČR. Dále zaměstnavatel neoznamuje vzniklou situaci příslušné zdravotní pojišťovně. Poslední odlišností oproti předešlým bodům je oznamování události inspektorátu bezpečnosti práce nebo báňskému úřadu. Tyto organizace se kontaktují v případě, že vyžaduje pracovní úraz hospitalizaci zaměstnance delší než pět dnů.⁵⁸

Povinností zaměstnavatele je zaslat záznam o pracovním úrazu, který se udál v uplynulém kalendářním měsíci. Tuto povinnost je nutné splnit nejpozději do pátého dne následujícího měsíce. Záznam o pracovním úrazu se odesílá:

- příslušné zdravotní pojišťovně,

⁵⁷ ČESKO. *Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce*. In: Sbírka zákonů. 21. 4. 2006. ISSN 1211-1244.

⁵⁸ ČESKO. *Nářízení vlády č. 201/2010 Sb., ze dne 14. listopadu 2001, kterým se stanoví způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu*. In: Sbírka zákonů. 18. 6. 2010. ISSN 1211-1244.

- příslušnému inspektorátu bezpečnosti práce. Tuto instituci má povinnost zaměstnavatel oslovit v případě, že došlo k úrazu na pracovišti, stavbách a při činnosti, které podléhají jeho doзору. Které činnosti podléhají tomuto doзору, upravuje zákon č. 174/1968 Sb., o státním odborném doзору nad bezpečností práce.

Pokud dojde u zaměstnavatele ke smrtelnému pracovnímu úrazu, je nutné zaslat záznam o pracovním úrazu územně příslušnému útvaru PČR do 5 pracovních dnů.⁵⁹

Další povinností zaměstnavatele, u jehož zaměstnanců byla uznána nemoc z povolání, která byla zapříčiněna podmínkami na pracovišti, je vést jejich evidenci. Je nutné aby zaměstnavatel v návaznosti na tuto situaci odstranil nebo minimalizoval faktory, které ovlivňují velikost rizika vzniku tohoto druhu nemocí.⁶⁰

2.5.4 Práva a povinnosti zaměstnavatele v součinnosti s pojišťovnou

Nejpodstatnějším právem zaměstnavatele je právo na náhradu škody, která vznikla v případě úrazu nebo nemoci z povolání zaměstnance. Tato náhrada škody se uznává v rozsahu, ve kterém je zákonně vymezená v rámci zákoníku práce. Škodnou událostí se rozumí událost, která může být důvodem zaměstnavateli plnit práva v rámci zákonného pojištění. Aby při vzniku škodné události vznikl nárok na náhradu škody, musí zaměstnavatel poprvé uplatnit nárok v době trvání zákonného pojištění u příslušné pojišťovny. Vyhláška pamatuje na výjimku, kdy zaměstnanci, kterému vznikla škoda, vznikl nárok na náhradu a plnění přímo vůči příslušné pojišťovně. V případě, že zaměstnavatel danou škodu již zaměstnanci uhradil přímo, má zaměstnavatel právo, aby pojišťovna mu výši škody (po odečtení náhrady viz níže) vyplatila.⁶¹

---

59 ČESKO. Nařízení vlády č. 201/2010 Sb., ze dne 14. listopadu 2001, kterým se stanoví způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu. In: Sbírka zákonů. 18. 6. 2010. ISSN 1211-1244.

60 ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: Sbírka zákonů. 21. 4. 2006. ISSN 1211-1244.

61 ČESKO. Vyhláška ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. In: Sbírka zákonů. 5. 4. 1993.

„Pojistnou událostí je vznik povinnosti zaměstnavatele nahradit škodu. Rozhoduje-li o náhradě této škody soud, platí, že pojistná událost nastala dnem, kdy rozhodnutí, podle něhož má pojišťovna poskytnout plnění, nabylo právní moci.“⁶²

Pokud se zaměstnavatel zaváže k úhradě škody vzniklé při úrazu nebo nemoci z povolání vyšší, než je rámec stanovený právními předpisy, je zaměstnavatel povinen hradit tuto částku ze svých finančních zdrojů.⁶³

V případě uzavření zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání má zaměstnavatel několik základních povinností, které je nutné dodržovat. Jak je již v předešlém textu zmíněno, základní povinností zaměstnavatele je prevence. Je nutné dbát na to, aby se zabránilo vzniku škodné události. Zákon přímo zdůrazňuje, že je povinností zaměstnavatele, aby neporušoval povinnosti, které napomohou odvrátit či minimalizovat škodu. Dále musí zaměstnavatel bez odkladu oznamovat čtyři základní informace a jejich změny organizační jednotce pojišťovně. Příslušná organizační jednotka pojišťovny je taková, která podniká v obvodu zaměstnancova sídla. Těmito informacemi a jejich změnami jsou:

- dozví-li se zaměstnavatel o nárůstu nebezpečí po uzavření daného pojištění,
- zaměstnavatel by se měl vyjádřit ke vzniklé škodné události a určit její výši, nebo tuto povinnost převést na pojišťovnu a umožnit jí převzít jednání v této situaci,
- oznámit zahájení trestního řízení proti zaměstnanci, zaměstnavateli nebo třetí osobě v rámci škodné události. Dále je nutné průběžně informovat pojišťovnu o aktuálním průběhu a konečném výsledku daného soudního řízení,
- informovat pojišťovnu o rozhodnutí uplatňovat náhradu škody u soudu.⁶⁴

---

62 ČESKO. *Výhláška ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání*. In: Sbíрка zákonů. 5. 4. 1993. § 2 odst. 2.

63 Tamtéž

64 Tamtéž

Porušením povinností prevence, bezodkladného oznámení zvýšení rizikovosti vzniku škody, samotného oznámení škody, oznámení zahájení řízení a tím následně ztížení zjištění právního důvodu plnění, rozsahu či výše škody, má pojišťovna právo vůči zaměstnavateli požadovat přiměřenou náhradu. Maximální výše této náhrady je stanovena vyhláškou, a to do výše poloviny částek, které z důvodu pojistné události vyplatila.⁶⁵

Zaměstnavatel má povinnost v rámci řízení o náhradě škody dbát všech pokynů příslušné pojišťovny a bez jejího souhlasu by se zaměstnavatel neměl zavazovat k náhradě pohledávky, která již byla promlčena. Následně je povinností zaměstnavatele neuzavírat soudní smír bez příslušného souhlasu dané pojišťovny. Poruší-li zaměstnavatel tyto dvě podmínky není pojišťovna povinna plnit.⁶⁶

2.5.5 Zproštění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu

V případě odpovědnosti zaměstnavatele při pracovním úrazu a nemoci z povolání se jedná o odpovědnost za výsledek. Tím se rozumí povinnost zaměstnavatele nést odpovědnost za škodu i v případě, že dodržel všechny zákonem stanovené povinnosti. Ovšem existují zákonem stanovené skutečnosti a případy, ve kterých se zaměstnavatel může částečně nebo zcela zprostit odpovědnosti.⁶⁷

Úplné zproštění odpovědnosti za škodu

Zaměstnavatel má právo na úplné zproštění odpovědnosti za škodu v případě, že vznikla:

- zaviněním zaměstnance a jeho porušením právních a ostatních předpisů a pokynů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Je zde nutná podmínka, že daný zaměstnanec byl řádně seznámen s těmito pokyny a předpisy a tyto znalosti byly u něho soustavně dodržovány a kontrolovány.

---

65 ČESKO. *Vyhláška ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání*. In: Sběrka zákonů. 5. 4. 1993.

66 Tamtéž

67 MPSV. *Příručka pro personální agendu* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2014 [vid. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=IPB059>.

- požitím alkoholických nápojů nebo jiných návykových látek zaměstnancem. Tento fakt musí být jedinou příčinou dané škody. Dále zde musí platit, že zaměstnavatel nemohl dané škodné události zabránit.⁶⁸

Částečné zproštění odpovědnosti za škodu

Zaměstnavatel má právo na částečné zproštění odpovědnosti za škodu v případě, že škoda vznikla za stejných okolností jako v případě úplného zproštění odpovědnosti s tím rozdílem, že tyto důvody byly pouze jednou z příčin vzniku dané škody. A také v případě, kdy škoda vznikla v rámci neobvyklého chování zaměstnance, který se choval tak, že bylo zřetelné, že jednal lehkomyšlně.⁶⁹

2.6 Druhy náhrad v případě pracovního úrazu či nemoci z povolání

Pokud vznikla zaměstnanci škoda v podobě pracovního úrazu či nemoci z povolání, je povinností zaměstnavatele tuto škodu nahradit. Jak bylo na začátku této práce zmíněno, zákonné pojištění odpovědnosti je využíváno především v případě náhrady škod způsobeném poškozením zdraví nebo díky věcným škodám. Druhy těchto náhrad jsou přesně definovány a popsány v zákoníku práce. Povinností zaměstnavatele je bezodkladně projednat se zaměstnancem či odborovou organizací, jakým způsobem a v jakém rozsahu bude kompenzována škoda nahrazovat. Zaměstnavatel má tedy povinnost poskytnout náhradu zaměstnanci, a to v rozsahu, ve kterém za danou škodu odpovídá. Touto náhradou se rozumí náhrada za: „*ztrátu na výdělek, bolest a ztížení společenského uplatnění, účelně vynaložené náklady spojené s léčením a věcnou škodu.*“⁷⁰

---

68 ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: Sbírka zákonů. 21. 4. 2006. ISSN 1211-1244.

69 Tamtéž

70 ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: Sbírka zákonů. 21. 4. 2006. ISSN 1211-1244. § 369 odst. 1.

Dále zákoník práce specifikuje i náhrady, které jsou stanoveny pro případ, kdy dojde k úmrtí zaměstnance. V následujícím textu jsou jednotlivé druhy náhrad přesněji rozepsány a specifikovány.

2.6.1 Náhrada za ztrátu výdělku po dobu pracovní neschopnosti

Tento typ náhrady přísluší zaměstnanci, kterému vznikl zákonný nárok, a to ve výši rozdílu mezi jeho průměrným výdělkem, kterého dosahoval před pracovním úrazem či nemocí z povolání a jeho plnou výší náhrady mzdy či platu, stanoveného § 192 zákoníku práce a plnou výší nemocenského. Tato náhrada se vyplácí zaměstnanci, aby doplnila jeho příjem do výše průměrného výdělku před vznikem dané škody, a to i v době prvních tří kalendářních dnů pracovní neschopnosti, kdy zaměstnanci ze zákona nenáleží výše nemocenské.⁷¹

2.6.2 Náhrada za ztrátu výdělku po skončení pracovní neschopnosti

Tato náhrada se stanoví ve výši rozdílu průměrného výdělku před pracovním úrazem či nemocí z povolání a výší výdělku, který zaměstnanec dosahuje poté. Zákon stanovuje, že jeho výše se rovná výši výdělku, ze kterého se stanoví výše nemocenského. Jestliže z toho samého důvodu zaměstnanec pobírá invalidní důchod, je tento invalidní důchod připočtený. Nepřihlíží se k tomu, je-li zaměstnanci snížen invalidní důchod díky souběhu s jiným důchodem v rámci předpisů o důchodovém pojištění, nebo se ani nepřihlíží k výdělkem, kterého dosáhl zaměstnanec při vyšším pracovním úsilí.⁷²

Náhrada přísluší i zaměstnanci, který je vedený v rámci evidence uchazečů o zaměstnání na úřadu práce. Výdělek po pracovním úrazu či diagnostikování nemoci z povolání je v tomto případě určen jako výše minimální mzdy. Jestliže tento zaměstnanec již pobíral tuto náhradu před zaevidováním do evidence uchazečů o zaměstnání, náleží mu náhrada ve výši, na kterou měl právo již v průběhu trvání pracovního poměru. Nedosahuje-li

---

71 ČESKO. *Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce*. In: Sbírka zákonů. 21. 4. 2006. ISSN 1211-1244.

72 Tamtéž

zaměstnanec ze své viny takového výdělku jako ostatní zaměstnanci, kteří pracují na stejné pracovní pozici, pak jeho výše výdělku po pracovním úrazu či diagnostikování nemoci z povolání je průměr výdělků, které náleží ostatním zaměstnancům ve stejném pracovním zařazení.⁷³

Zákon v případě této náhrady pamatuje i na ochranu zaměstnavatele před neopodstatněnými nároky zaměstnance. V případě, že zaměstnanec odmítne bez prokazatelně vážných důvodů vykonávat práci, která mu byla zajištěna ze strany zaměstnavatele, je tato náhrada stanovena pouze jako výše rozdílu mezi průměrným výdělkem před vznikem škody a výší výdělku, který měl možnost zaměstnanec dosáhnout při vykonávání zaměstnavatelem zajištěné pracovní pozice. Zaměstnavatel je tedy zákonem chráněn a nevyplatí zaměstnanci škodu až do výše, kterou si ze svých vlastních preferencí a bez podstatného důvodu zaměstnanec opomenul vydělat.⁷⁴

Náhrada náleží zaměstnanci maximálně do věku 65 let, a to přesněji do konce kalendářního měsíce, kdy zaměstnanec dosáhl tohoto věku. Další hranicí je datum přiznání starobního důchodu z důchodového pojištění. Dosáhne-li zaměstnanec jedné z těchto hranic, zaniká mu nárok na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti.⁷⁵

2.6.3 Náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění

Tato náhrada je poskytována zaměstnanci jednorázově. Existence této náhrady je primárně zakotvena v zákoníku práce. Výši náhrady však určuje prováděcí právní předpis, v tomto případě se jedná o vyhlášku č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění. Při uznávání výše se vychází z bodového systému, kdy se daný počet bodů určuje při pracovním úrazu v rámci posudku ošetřujícího lékaře. Pokud se jedná o nemoc z povolání, sepisuje posudek oddělení nemocnice, která je příslušná pracovišti poškozeného zaměstnance. Hodnota bodů je aktuálně stanovena na 120 Kč/bod. Tento posudek se vydává až v případě, kdy se stav poškozeného zaměstnance přestane vyvíjet

---

73 ČESKO. *Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce*. In: Sběrka zákonů. 21. 4. 2006. ISSN 1211-1244.

74 Tamtéž

75 Tamtéž

a může se považovat za ustálený. Na vydání tohoto posudku má jak poškozený zaměstnanec, tak zaměstnavatel. Jak bude zaměstnanec celkově odškodněn, určuje příloha č. 1 vyhlášky č. 440/2001 Sb. Pokud se jedná o zvlášť výjimečný případ poškození zdraví zaměstnance, může do celého procesu zasáhnout soud a zvýšit náhradu nad zákonem stanovené nejvyšší výměry.⁷⁶

2.6.4 Náhrada účelně vynaložených nákladů spojených s léčením

Náhrada nákladů spojených s léčením slouží primárně k úhradám nákladů zaměstnance, které účelně vynaložil v rámci svého léčení. Jedná se především o náklady za cesty postiženého zaměstnance do zdravotnického zařízení, zvýšené náklady za léky, dietní stravování či kompenzace nákladů, které vynaloží rodinní příslušníci při návštěvě poškozeného zaměstnance. Pokud je nutné aby v důsledku zdravotního stavu zaměstnance o něho pečovala jiná osoba, jejichž pomoc si zaměstnanec sám zprostředkoval, je možné i tyto náklady zahrnout do tohoto druhu náhrady.⁷⁷

2.6.5 Náhrady v případě úmrtí zaměstnance

Pokud zaměstnanec v rámci svého pracovního úrazu či nemoci z povolání utrpí takové zranění, které má za jeho následek smrt, je zákonnou povinností zaměstnavatele poskytnout náhrady v rozsahu své odpovědnosti. Tyto náhrady se vyplácí bez ohledu na to, zda zaměstnanec uznal své nároky na náhradu škody před svou smrtí.⁷⁸

Náhrada účelně vynaložených nákladů spojených s léčením. Tato náhrada přísluší osobě, která tyto náklady vynaložila.⁷⁹

---

76 MPSV. *Příručka pro personální agendu* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2014 [vid. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=IPB060>.

77 Tamtéž

78 MPSV. *Příručka pro personální agendu* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2014 [vid. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=IPB061>.

79 Tamtéž

Náhrada přiměřených nákladů spojených s pohřbem. Tato náhrada přísluší osobě, která tyto náklady vynaložila. V případě smrti zaměstnance vznikají náklady na pohřeb, které stanovuje určitý pohřební ústav, poplatky hřbitovní správě, související cestovné, vynaložené finanční prostředky na zřízení pomníku či desky. Dále je možné uznat i náklady související s úpravou hrobu. Smuteční ošacení lze v tomto případě také nárokovat, ovšem jeho výši lze nahradit pouze do výše jedné třetiny přiměřené hodnoty. Zákon zde umožňuje čerpání náhrad příslušníkům rodiny a domácnosti zemřelého. Tyto dva typy pozůstalých mají zákonný nárok na náhradu smutečního ošacení a jejich vzniklé cestovní výlohy.⁸⁰

Náhrada nákladů na výživu pozůstalých. Pokud zemřelý zaměstnanec měl povinnosti poskytovat někomu výživu, mají tito pozůstalí nárok na náhradu. Při vyplácení této náhrady nezáleží na tom, zda tito pozůstalí byli vyživováni zaměstnancem na základě právní povinnosti či dobrovolně. Tyto osoby nazýváme tzv. oprávněnými osobami. Jedná se zejména o rodinné příslušníky, jejichž výživu upravuje zákon o rodině. Oprávněnými osobami mohou být i jiné osoby, které žili s tímto zaměstnancem ve společné domácnosti, ve které společně hospodařili a pečovali o ni. Pokud se vztahuje tato náhrada pouze k jedné osobě, má tato osoba nárok na náhradu 50 % průměrného výdělku zaměstnance před smrtelným úrazem. Pokud přísluší náhrada více osobám, pak je tato výše stanovena na 80 %. Pokud těmto osobám stát přiznává sirotčí, vdovský či vdovecký důchod, pak se tato dávka od výše náhrady odečte. Nezáleží na tom, zda tito pozůstalí dosahují nějaké výše výdělku. Tato náhrada se nesmí vyplácet delší dobu, než tak dlouho, jak by příslušela náhrada zemřelému za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti a ani nesmí být vyšší hodnoty.⁸¹

Jednorázové odškodnění pozůstalých. Tato náhrada přísluší pozůstalému manželovi a každému nezaopatřenému dítěti ve výši nejméně 240 000 Kč. Pokud se zemřelým zaměstnancem žili v domácnosti jeho rodiče, pak jim zákonem připadá částka v úhrnu

---

80 MPSV. *Příručka pro personální agendu* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2014 [vid. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=IPB061>.

81 Tamtéž

nejméně 240 000 Kč. V případě, že v době úmrtí zaměstnance žil s tímto zaměstnancem ve společné domácnosti pouze jeden rodič, pak má také zákonné právo na minimální částku 240 000 Kč.⁸²

Náhrada věcné škody. Tato náhrada přísluší zákonným dědicům zemřelého, pokud při daném pracovním úrazu vznikla zaměstnanci i věcná škoda. Výše hodnoty této škody se přihlíží k amortizaci věci v době vzniklého poškození.⁸³

2.7 Nevýhody stávající právní úpravy

Stávající zákonný systém, který byl zaveden v roce 1993, je z aktuálního hlediska plný nedostatků. Tento typ zákonného pojištění vzniká na základě zákona. Nejedná se tedy o vůli podnikatelských subjektů pojistit se proti tomuto typu rizika. Jedná se o povinnost podnikatelského subjektu při splnění zákonem stanovených podmínek, připojit se k tomuto pojištění. V rámci účinné zákonné úpravy mají právo provozovat toto pojištění pouze dvě komerční pojišťovny a to již od roku 1993. Tyto pojišťovny jsou tedy ve výsadním postavení, a to je v rozporu s pravidly Evropské unie o hospodářské soutěži.⁸⁴

Dále je třeba si uvědomit, že systém zákonného pojištění je koncipován na principu průběžného financování. Tento typ financování neumožňuje časově rozlišovat náklady a výnosy a nevytváří se zde technické rezervy, které by umožňovaly hradit již existující závazky, které ovšem budou splatné až v budoucnosti. Tento fakt je přímo v rozporu se způsobem financování v rámci soukromého pojištění. Aktuálně není nijak chráněn stát, který garantuje pojišťovnám náhradu majetkové újmy, která může vzniknout v případě provozování tohoto pojištění. Díky tomu, že převážně jsou zaměstnancům v případě

---

82 MPSV. *Příručka pro personální agendu* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2014 [vid. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=IPB061>.

83 Tamtéž

84 KOMORA.CZ. *Varianty koncepčního řešení transformace zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání* [online]. Praha, 2010 [vid. 2014-03-08]. Dostupné z: www.komora.cz/download.aspx?dontparse=true&FileID=3380.

pracovního úrazu či nemoci z povolání hrazeny náhrady v podobě rent, vznikají v rámci pojištění budoucí závazky státu, aniž by byly tvořeny odpovídající rezervy. Absence těchto rezerv má negativní dopady na ekonomiku státu a státní rozpočet především v období hospodářského úpadku, kdy dochází ke zvyšování nezaměstnanosti, a tedy snižování počtu zaměstnanců a v důsledku toho i na odvod pojistného. Ovšem vzniklé závazky z minulého období je stát povinen i nadále hradit.⁸⁵

Toto pojištění sebou také nese nevýhody pro podnikatele, kdy princip solidarity přenáší náklady vzniklé při úhradě škod z oblastí s častým výskytem škody na oblasti, které vykazují méně škod. Výsledkem je, že se více zatěžující výši pojistného ty profese, které mají méně častý výskyt škodných událostí. Neexistence pojistné smlouvy u povinného zákonného pojištění neumožňuje stanovit individuální pojistné, které by umožnilo přiblížit pojistnou částku reálnému pojistnému riziku. Zákonné pojištění se snaží tuto problematiku řešit pomocí toho, že se pojistná sazba určuje sazbou v závislosti na převažující ekonomické činnosti zaměstnavatele. Ani tak, ale zákonné pojištění neumožňuje zaměstnavateli využívat motivačních prvků, které můžeme využívat v rámci soukromého pojištění, jako je např. sleva nebo přírážka na pojistném v závislosti na předcházejícím škodném průběhu.⁸⁶

---

85 KOMORA.CZ. *Variety koncepčního řešení transformace zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání* [online]. Praha, 2010 [vid. 2014-03-08]. Dostupné z: www.komora.cz/download.aspx?dontparse=true&FileID=3380.

86 Tamtéž

3 Nová právní úprava

Nedostatky stávajícího systému by měl odstranit zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů, který vejde v účinnost 1. ledna 2015. Tento zákon je již platnou součástí právního řádu ČR. Nová úprava má primárně za cíl vytvářet prostřednictvím motivace zaměstnavatele i zaměstnance bezpečnější pracovní prostředí. Obsahuje prvky, které jsou typické pro úrazové pojištění ve vyspělých zemích. Stávající systém zákonného pojištění je dlouhodobě finančně neúnosný, a proto tento zákon stanovuje takové podmínky, aby z dlouhodobého hlediska bylo úrazové pojištění stabilní a finančně přijatelné. Z hlediska zaměstnanců a zaměstnavatelů se zákon usiluje o posílení jejich právních jistot. Od 1. ledna 2015 přestane existovat zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. Nahradí ho speciální typ sociálního úrazového pojištění s vlastním systémem poskytovaných dávek. Tento krok má za cíl nový systém více zprůhlednit a přenést ho z oblasti pracovněprávní do systému sociálního zabezpečení ČR a to prostřednictvím dávek úrazového pojištění. Aby celý nový systém byl vhodně spravován, přejde odpovědnost za provádění na Ministerstvo práce a sociálních věcí, Českou správu sociálního pojištění (dále jen ČSSZ) a okresní správy sociálního zabezpečení, které již mají v kompetenci provádět i jiné druhy sociálního pojištění.⁸⁷

Tento zákon se od předchozí úpravy liší snahou sám zahrnout potřebné pojmy do svého obsahu. Zákon přesně definuje pojmy zaměstnanec, zaměstnavatel, oprávněný, pracovní úraz, nemoc z povolání, bolest, ztížení společenského uplatnění či poškození zdraví. V obsahu tohoto zákona je také řešena **prevence v úrazovém pojištění**. Dle tohoto zákona se prevencí rozumí „opatření zaměřená na základě výsledků, analýz pracovních úrazů a nemocí z povolání na zjišťování, omezování nebo odstraňování rizik a rizikových faktorů vyskytujících se u více zaměstnavatelů, jejichž cílem je omezování a odstraňování příčin vzniku poškození zdraví.“⁸⁸ Aby se těchto cílů dlouhodobě dosahovalo má Ministerstvo

87 EPRAVO.CZ. *Nový zákon o úrazovém pojištění* [online]. Praha, 2006 [vid. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/novy-zakon-o-urazovem-pojisteni-40629.html>.

88 ČESKO. *Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců*. In: Sbírka zákonů. 7. 6. 2006. ISSN 1211-1244. § 16.

práce a sociálních věcí zákonnou povinnost vyhlášovat programy, na podporu těchto cílů. Dále je k tomuto účelu každoročně uvolňována částka o výši 6 % celkového objemu dávek vyplacených v předchozím kalendářním roce. Kam se přesně tyto prostředky umístí má zcela v kompetenci ČSSZ, která musí toto rozhodnutí projednat v Radě úrazového pojištění.⁸⁹

3.1 Druhy dávek

V případě pracovního úrazu či nemoci z povolání mohou být dle § 17 zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců vyplaceny zaměstnancům tyto druhy dávek: „*úrazový příplatek, úrazové vyrovnání, úrazová renta, bolestné, příspěvek za ztížení společenského uplatnění, náhrada nákladů spojených s léčením, náhrada nákladů spojených s pohřbem, jednorázový příspěvek pozůstalému, úrazová renta pozůstalého.*“⁹⁰

3.1.1 Úrazový příplatek

Hlavní smysl úrazového příplatku je nahradit zaměstnanci, který utrpěl škodu na svém zdraví, mzdu nebo plat. Pokud zaměstnanec utrpěl takové poškození zdraví, které zapříčinilo, že byl uznán dočasně práce neschopným, má právo na tuto dávku k výši svého nemocenského. Úrazový příplatek náleží zaměstnanci po celou dobu jeho pracovní neschopnosti. Zákon také pamatuje na situaci, kdy zaměstnanec vykonává více zaměstnání, u kterých vzniká účast na tomto pojištění. Poté zaměstnanci náleží úrazový příplatek z každého takového zaměstnání, pokud byl uznán dočasně práce neschopným. Pokud ovšem zaměstnanec vykonával pracovní činnost na základě dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce, kde nevzniká povinnost na účast na nemocenském pojištění a zároveň ke dni vzniku poškození zdraví vykonával zaměstnání s účastí na nemocenském pojištění, při výpočtu se nepřihlíží k příjmům bez povinnosti účasti na nemocenském pojištění.⁹¹

---

89 ČESKO. Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců. In: Sbírka zákonů. 7. 6. 2006. ISSN 1211-1244.

90 ČESKO. Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců. In: Sbírka zákonů. 7. 6. 2006. ISSN 1211-1244. § 17.

91 Tamtéž

Existují i výjimky, kdy tato dávka zaměstnanci nenáleží. Jedná se o tři zákonem stanovené skutečnosti. Úrazový příplatek nenáleží zaměstnanci, pokud mu nenáleží náhrada mzdy, platu či nemocenské. Dále pokud má zákonný nárok při stejném poškození zdraví na úrazovou rentu. Nenáleží zaměstnanci také v případě, že poté co vznikl nárok na úrazové vyrovnání, také vznikla pracovní neschopnost a to v rámci stejné škodné události.⁹²

Pro stanovení výše úrazového příplatku je nutné uvést pojem výpočtový základ, který tento zákon definuje v § 15 jako: „*denní vyměřovací základ zaměstnance stanovený pro účely nemocenského pojištění před vznikem poškození zdraví snížený o 23 %.*“⁹³ Poté je přesná výše této dávky dle § 18 odstavce 5 stanovena jako: „*rozdíl součtu denních výpočtových základů za kalendářní dny dočasné pracovní neschopnosti a náhradou mzdy nebo platu v tomto období.*“⁹⁴ Jedná-li se o výši úrazového příplatku k nemocenskému, výpočet je velmi podobný. Výše se stanoví tak, že se od denního výpočtového základu odečte plná denní výše nemocenské. Pokud zaměstnanec porušil léčebný režim a byla mu snížena, neposkytnuta náhrada mzdy nebo platu či zkrácena nebo odebrána nemocenská, výše úrazového příplatku se nebude měnit.⁹⁵

3.1.2 Úrazové vyrovnání

Aby mohlo být zaměstnanci vyplaceno úrazové vyrovnání, musí míra poškození zdraví dosahovat více než 10 % a nedosáhnout 33% výše. Na jakou výši úrazového vyrovnání má konkrétně zaměstnanec nárok, se určí právě výše uvedeným procentem poškození zdraví. Základem pro tento výpočet je čtyřicetkrát násobek měsíčního výpočtového základu. Tímto výpočtovým základem se dle daného zákona uvádí třicetkrát násobek denního výpočtového základu daného zaměstnance. V případě zhoršení zdravotního stavu a zvětšení rozsahu poškození zdraví, má zaměstnanec právo na nové posouzení míry poškození zdraví. Rozdíl mezi již přijatým úrazovým vyrovnáním a vyrovnáním, kterému

92 ČESKO. Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců. In: Sbírka zákonů. 7. 6. 2006. ISSN 1211-1244.

93 ČESKO. Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců. In: Sbírka zákonů. 7. 6. 2006. ISSN 1211-1244 § 15, odst. 1.

94 ČESKO. Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců. In: Sbírka zákonů. 7. 6. 2006. ISSN 1211-1244 § 18, odst. 5.

95 Tamtéž

v rámci nově stanoveného stavu náleží, musí být zaměstnanci doplacen. Den, kdy se stanovuje míra poškození zdraví zaměstnance je stanoven ode dne následujícího po dni skončení dočasné pracovní neschopnosti v důsledku daného poškození zdraví.⁹⁶

3.1.3 Úrazová renta

Pokud zaměstnanci v rámci pracovního úrazu vznikne takové poškození zdraví, které poškodí jeho zdraví nejméně na 33 %, vzniká mu nárok na vyplácení úrazové renty. Nárok na úrazovou rentu vzniká zaměstnanci ode dne předcházejícímu dni, kdy mu je přiznán starobní důchod. Nejzazší termín tohoto dne je však stanoven do konce kalendářního měsíce, ve kterém zaměstnanec dosáhl 65 let věku.⁹⁷

Při přesném stanovení výše rozhoduje, zda jeho poškození zdraví:

- dosáhlo nejméně 33 %, ale nedosáhlo 66 %. Poté se výše určí výše z měsíčního výpočtového základu procentem tohoto poškození, které se navýší o 34 %,
- dosáhlo 66 % a výše, poté je zaměstnanci vyplácená výše, která přesně odpovídá jeho výši měsíčního výpočtového základu.⁹⁸

Pokud zaměstnanec splní všechny zákonné podmínky a je mu přiznán plný či částečný invalidní důchod, pak se výše úrazové renty poníží o výši invalidního důchodu. V tomto případě se nepřihlíží k tomu, zda je důchod zvýšen pro bezmocnost či snížen díky tomu, že je v souběhu s příjmem z výdělečné činnosti nebo jiným důchodem. Pokud se míra poškození zdraví zaměstnance změní, poté se nová úrazová renta vypočítává z měsíčního výpočtového základu ke konkrétnímu dni, kdy se daný zdravotní stav změnil. Stát se zákonně zavazuje zvyšovat úrazovou rentu ve stejném souladu s procentními výměrami důchodu, která se řídí podle zákona o důchodovém pojištění. Jedná se o stejnou míru

---

96 ČESKO. *Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců*. In: Sbíрка zákonů. 7. 6. 2006. ISSN 1211-1244.

97 Tamtéž

98 Tamtéž

zvýšení ve stejných termínech. V případě, že nedojde ke zvýšení tohoto typu důchodu, zvyšuje se úrazová renta shodně podle základní výměry důchodu.⁹⁹

3.1.4 Bolestné

Smyslem této dávky je kompenzovat zaměstnanci bolest, která mu vznikla v rámci poškození jeho zdraví. Je možné, aby zaměstnanci vznik nárok i na další bolestné, a to především v případě, že vznikne bolest, kterou zapříčinilo léčení či odstraňování následků úrazu. Toto bolestné se zaměstnanci vyplatí jen v případě, že nebylo zohledněno v již poskytnutém plnění. Aby zaměstnanci vznikl nárok na vyplácení bolestného je nezbytností doložit lékařský posudek. V tomto posudku lékař dle bodového systému ocení vzniklou zdravotní újmu zaměstnance. Přesná výše bolestného je poté součinem počtu bodů stanovených lékařským posudkem a hodnoty bodu. Jeden bod v případě bolestného odpovídá hodnotě 120 Kč. Právo zvyšovat hodnotu bodu má v kompetenci Vláda ČR v rámci jejího nařízení.¹⁰⁰

3.1.5 Příspěvek za ztížení společenského uplatnění

Nový zákon pamatuje na zaměstnance z hlediska zhoršení kvality jeho života a společenského uplatnění. U této dávky je možné ji čerpat v případě opakovaného poškození zdraví, kdy došlo k podstatnému zhoršení zdravotního stavu. Výše této dávky vypočítává dle bodového ohodnocení v rámci lékařského posudku jako v případě bolestného. I hodnota bodu je u obou dávek shodná.¹⁰¹

3.1.6 Náhrada nákladů spojených s léčením

Dávka je určena na pokrytí účelně vynaložených nákladů, které zaměstnanci vznikly v průběhu léčení z důvodu poškození zdraví. Jedná se o ty náklady, které nejsou hrazeny

---

99 ČESKO. *Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců*. In: Sbirka zákonů. 7. 6. 2006. ISSN 1211-1244.

100 Tamtéž

101 Tamtéž

z veřejného zdravotního pojištění. Nejčastěji se jedná o léčiva, zdravotnické pomůcky, lázeňský pobyt, dietní stravování, atd. Tyto náklady se hradí příslušná ČSSZ tomu, kdo tyto náklady vynaložil.¹⁰²

3.1.7 Náhrada nákladů spojených s pohřbem

Tato dávka se vyplácí tomu, kdo vypravil pohřeb zaměstnanci, který zemřel na následky poškození zdraví. Jedná se především o náklady účtované pohřebním ústavem, nájem hrobového místa, cestovné, poměrná část nákladů na smuteční ošacení, atd. Vyplácení dávky má plně v kompetenci ČSSZ. Výše náhrady je vypočtena tak, že se od reálných nákladů spojených s pohřbem odečte pohřebné poskytnuté podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Zákon stanovuje i maximální výši vyplacené dávky. Jedná se o desetinásobek již zmíněného pohřebného.¹⁰³

3.1.8 Jednorázový příspěvek pozůstalému

Jednorázový příspěvek pozůstalému je určen pozůstalému manželovi a nezaopatřenému dítěti jako jednorázová platba. Každému z uvedených osob stát vyplatí náhradu ve výši 240 000 Kč. Pokud zemřelý zaměstnanec žil v domácnosti s rodiči, poté i tyto rodiče mají právo na tuto dávku, která je stanovená v úhrnné výši 240 000 Kč. Díky stále probíhajícím procesům v ekonomice ČR, které mají za následek vývoj mezd či životních nákladů, má Vláda pravomoc tento tuto dávku zvyšovat.¹⁰⁴

3.1.9 Úrazová renta pozůstalého

Renta je určena pozůstalému, kterému zaměstnanec, který utrpěl smrtelné poškození zdraví, poskytoval výživu. Nezáleží zda zemřelý zaměstnanec poskytoval tuto výživu

¹⁰² ČESKO. *Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců*. In: Sbirka zákonů. 7. 6. 2006.

ISSN 1211-1244.

¹⁰³ Tamtéž

¹⁰⁴ Tamtéž

povinně nebo dobrovolně. Tato renta je stanovena na 40 % měsíčního výpočtového základu zaměstnance. Pokud pozůstalý pobírá vdovský, vdovecký nebo sirotčí důchod, poté se jeho úrazová renta o tento důchod snižuje. Vyplácení dávky je započata dnem úmrtí zaměstnance a je vyplácen dokud trvá vyživovací povinnost. Nárok pozůstalého manžela či manželky na výplatu dávky zaniká v případě uzavření nového sňatku. Maximální doba výplaty dávky je stanovena do okamžiku konce kalendářního měsíce, kdy zemřelý by zemřelý zaměstnanec dovršil věku 65 let. V situaci, kdy se vyživovací povinnost vztahuje na více pozůstalých, se výpočtový základ zaměstnance dělí počtem těchto pozůstalých, maximálně se jedná o 40 % výpočtového základu. Tato dávka se zvyšuje ve stejný čas a ve stejné výši jako procentní či základní výměra důchodu dle zákona o důchodovém pojištění.¹⁰⁵

3.2 Pojistné

Povinnost platit pojistné v rámci úrazového pojištění zaměstnanců má vždy zaměstnavatel. Jedná se o příjmovou položku státního rozpočtu. Toto pojistné, které stanovuje zákon č. 266/2006 Sb., je velmi úzce propojeno s pojistným na státní politiku zaměstnanosti. Tento zákon uvádí že „*výše a placení pojistného se stanoví procentní sazbou z úhrnu vyměřovacích základů zaměstnanců pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti v rozhodném období.*“¹⁰⁶

Pojem vyměřovací základ se definuje odlišně podle toho, zda je zaměstnanec účasten nemocenského pojištění či ne. Pokud je účasten, poté vyměřovacím základem rozumíme vyměřovací základ pro pojistné na sociálním zabezpečení. Pokud zaměstnanec vykonává takové zaměstnání, které tuto účast nezakládá, se vyměřovacím základem rozumí zúčtovaná mzda či odměna. **Sazba pojistného** je stanovena procentní částkou z vyměřovacího základu. Tyto sazby jsou členěné v rámci OKEČ, které jsou vydány ČSÚ.

---

105 ČESKO. *Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců*. In: Sbirka zákonů. 7. 6. 2006. ISSN 1211-1244.

106 ČESKO. *Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců*. In: Sbirka zákonů. 7. 6. 2006. ISSN 1211-1244. § 39.

Není-li například u agenturní práce stanovena tato ekonomická činnost, stanoví se jako tato činnost převažující druh práce jejích zaměstnanců. Pokud proběhne u zaměstnavatele změna, která ovlivní změnu v rámci OKEČ, poté se sazba pojistného mění k 1. lednu kalendářního roku, který navazuje na rok, ve kterém došlo ke změně. Vypočtenou částku je třeba dle zákona zaokrouhlit na celé koruny směrem nahoru.¹⁰⁷

V případě **odvodu pojistného** je velice patrná vazba na pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Úrazového pojištění zaměstnanců se hradí za každý kalendářní měsíc a den splatnosti je shodný s pojistným na soc. Zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Zaměstnavatel je povinen předat OSSZ v této lhůtě přehled, který uvádí výši vyměřovacích základů všech zaměstnanců a konkrétní výši pojistného. V případě změny OKEČ musí zaměstnavatel ve stejné lhůtě OSSZ oznámit změnu. Zaměstnavatel provede platbu současně s pojistným na soc. zabezpečení a politiku zaměstnanosti.¹⁰⁸

3.3 Systém bonus malus

Úplně novým principem fungování úrazového pojištění zaměstnanců bude zavedení systému bonus a malus. Systém umožňuje zaměstnavateli v případě malého množství úrazů a nemocí z povolání čerpat slevy. Toto zvýhodnění je chápáno v pojistné teorii jako bonus, tedy zvýhodnění klienta, který má nulový či marginální škodní průběh. Na obdobném principu funguje i systém malus, kdy je zaměstnavatel postihován díky vysokému množství pracovních úrazů či nemocí z povolání, přírážkami k výši úrazového pojištění. Tento nástroj by měl z dlouhodobého hlediska zvyšovat snahu zaměstnavatelů o bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců. Z dlouhodobějšího hlediska by měl systém bonus umožnit zaměstnavatelům vynakládat vyšší finanční prostředky do prevence. Jedná se o regresi pojistného vůči zaměstnavateli, který dostatečně nedbá o bezpečnost pracovního prostředí. Tato regrese pojistného bude nutit zaměstnavatele snižovat počty

¹⁰⁷ ČESKO. *Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců*. In: Sbirka zákonů. 7. 6. 2006.

ISSN 1211-1244.

¹⁰⁸ Tamtéž

pracovních úrazů bez toho, aby se tento systém jakkoliv zasáhl zaměstnance a výši jejich dávek.¹⁰⁹ Zda bude zaměstnavateli zvýšeno či sníženo pojistné závisí na výši průměrné úrazové zátěže. OSSZ má povinnost určit úrazovou zátěž každého zaměstnavatele zvlášť do 30. června následujícího kalendářního roku.¹¹⁰

3.3.1 Zvýšení pojistného

Dle zákona se „výše zvýšení pojistného rovná mezi výší úrazové zátěže zaměstnavatele a výší trojnásobku průměrné úrazové zátěže skupiny, do které je zaměstnavatel zařazen, nejvíce však 30% pojistného zaměstnavatele za předchozí kalendářní rok.“¹¹¹

3.3.2 Slevy z pojistného

Zaměstnavatel si díky této úpravě bude moci výši placeného pojistného snížit. Míra snížení závisí na úrazové zátěži zaměstnavatele. Pokud výše úrazové zátěže zaměstnavatele přesáhla hodnotu vyšší než 0,1, ale nedosáhla hodnoty 0,5 průměrné úrazové zátěže příslušné skupiny, pak sleva z pojistného je stanovena na 5 %. Pokud úrazová zátěž dosáhne maximálně hranice 0,1 průměrné zátěže příslušné skupiny, poté má zaměstnavatel právo na slevu ve výši 10 %.¹¹²

3.4 Přírážka k pojistnému

Přírážka k pojistnému je nástroj, který má za úkol penalizovat zaměstnavatele za opakované závažné porušení povinností, jejichž úkolem je zajištění bezpečnosti a ochrany

---

109 OPOJIŠTĚNÍ.CZ. *Úrazové pojištění zaměstnanců se zpřístupní všem pojišťovnám* [online]. Praha, 2012 [vid. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.opojisteni.cz/produkty/urazove-pojisteni-zamestnancu-se-zpristupni-vsem-pojistovnam/>.

110 ČESKO. *Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců*. In: Sbirka zákonů. 7. 6. 2006. ISSN 1211-1244.

111 ČESKO. *Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců*. In: Sbirka zákonů. 7. 6. 2006. ISSN 1211-1244. § 43. odst. 7.

112 Tamtéž

zdraví zaměstnanců při práci. Udělit tuto přírážku má zcela v pravomoci příslušná OSSZ, která k tomuto kroku přistupuje na základě písemného podnětu. Možnost písemně upozornit na nedostatky v bezpečnosti a ochraně zdraví u zaměstnavatelů mají v kompetenci orgány inspekce práce, ochrany veřejného zdraví či odborové orgány. Výše přírážky k pojistnému závisí na rozhodnutí příslušné OSSZ a může dosáhnout až 10 % pojistného, které je prvního dne kalendářního měsíce, který následuje po měsíci, kdy bylo rozhodnuto o uložení přírážky.¹¹³

3.5 Organizace úrazového pojištění zaměstnanců

Systém organizace úrazového pojištění se oproti aktuálně účinné úpravě liší. Nově bude celková organizace tohoto systému rozdělena mezi čtyři základní subjekty. Tyto subjekty mají zákonem stanoveny úkoly, které spadají do jejich kompetence.¹¹⁴

3.5.1 Ministerstvo práce a sociálních věcí

Jedná se o subjekt, který zaštiťuje tuto problematiku. Jeho úkolem řídit a kontrolovat činnosti státní správy v této oblasti a ČSSZ. Ze zákona má pravomoc zřizovat posudkové komise a Radu úrazového pojištění. Tuto Radu nejenom zřizuje, ale i stanovuje její status a jmenuje všechny její členy. Dále do kompetencí ministerstva patří rozhodování o správních deliktech, udělování pokut a jejich následná správa.¹¹⁵

3.5.2 Česká správa sociálního zabezpečení

Z hlediska organizace úrazového pojištění je Česká správa sociálního zabezpečení stěžejním subjektem. Základní zákonem stanovené povinnosti se týkají správy v oblasti

---

113 ČESKO. *Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců*. In: Sbíрка zákonů. 7. 6. 2006. ISSN 1211-1244.

114 Tamtéž

115 Tamtéž

dávek. Jedná se především o jejich přiznání, odnětí, zastavení nebo změna jejich výše. ČSSZ je subjektem který spravuje registr zaměstnanců a registr zaměstnavatelů. Dále jmenovitě vyplácí přiznané dávky. V případě zneužití tohoto systému je v její kompetenci vymáhat neprávem vyplacené dávky. Tento subjekt má za úkol provádět analýzy v oblasti pracovních úrazů a poskytovat poradní činnost zaměstnancům i zaměstnavatelům. Důležitou činností ČSSZ je i výpočet průměrné úrazové zátěže pro jednotlivé ekonomické činnosti. Nedílnou součástí je její součinnost s Radou úrazového pojištění.¹¹⁶

3.5.3 Okresní správa sociálního zabezpečení

Okresní správa sociálního zabezpečení je podřízeným orgánem ČSSZ a má právo rozhodovat pouze v prvním stupni o správě dávek, o kterých nerozhoduje ČSSZ. U dávek, o kterých rozhodla, má povinnost jejich výplaty a výběru pojistného. Tento subjekt je pro zaměstnavatele velmi důležitý, protože přijímá oznámení o vzniku pracovního úrazu nebo zjištění nemoci z povolání. ČSSZ má povinnost přijímat žádosti zaměstnance a oprávněného o dávku. Důležitou činností této instituce je kontrola zaměstnavatelů a zaměstnanců, aby dodržovali povinnosti dané tímto zákonem. Každoročně stanovuje výši úrazové zátěže jednotlivých zaměstnavatelů a poskytuje jim daný údaj. Nedílnou součástí činnosti této instituce je v rámci svého lékaře posuzovat a přezkoumávat míru poškození zdraví.¹¹⁷

3.5.4 Rada úrazového pojištění

Radu úrazového pojištění zřizuje Ministerstvo práce a sociálních věcí a její členy jmenuje ministr. Tato patnáctičlenná Rada se skládá ze zástupců, kteří jsou vybráni stejným dílem z orgánů úrazového pojištění a organizací zaměstnanců a zaměstnavatelů. Tyto orgány mají také pravomoc navrhnout jednotlivé osoby na budoucí členy a tento návrh postupovat dále Ministerstvu. V případě, že zaměstnanec je členem Rady má jeho zaměstnavatel povinnost poskytnout mu pracovní volno, které je nutné k výkonu jeho činnosti. Hlavním úkolem

---

116 ČESKO. *Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců*. In: Sbíрка zákonů. 7. 6. 2006. ISSN 1211-1244.

117 Tamtéž

Rady je správa záležitostí vztahujících se k prevenci. Má za úkol schvalovat umístění finančních prostředků určených na programy prevence a zároveň tyto programy navrhuje.¹¹⁸

---

¹¹⁸ ČESKO. *Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců*. In: Sběrka zákonů. 7. 6. 2006. ISSN 1211-1244.

4 Analýza zákonného odpovědnostního hrubého pojistného

Tato kapitola analyzuje předepsané hrubé pojistné zákonného pojištění zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání za období 2004-2013. Analýza je provedena za pomoci metody rozboru a prognózy časových řad. Veškerá data jsou zpracována za pomoci statistického programu Statgraphics Centurion. Při této analýze nezohledňujeme budoucí vývoj ekonomiky.

V úvodu je teoreticky uvedena teorie časových řad, která je v další části použita při výpočtu a analýze dat.

4.1 Časové řady

Časovou řadu definujeme jako „*posloupnost věcně a prostorově srovnatelných pozorování (dat), která jsou jednoznačně uspořádána z hlediska času ve směru minulost - přítomnost.*“¹¹⁹ Práce je inspirována příklady časových řad uvedenými v literatuře R. S. Tsaye. Tyto příklady jsou zaměřeny především na časové řady vývoje mezd, měnového kurzu amerického dolaru a vývoj cen akcií.¹²⁰

Časové řady ekonomických ukazatelů se člení na tyto druhy:

- **intervalové a okamžikové.** Tyto typy časových řad se rozlišují podle rozhodného časového hlediska.

---

119 HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2002. ISBN 978-80-86946-43-6. S. 246.

120 TSAY, R. S. *Analysis of Financial Time Series*. 2. vyd. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc., 2005. ISBN 0471690740.

- **dlouhodobé** (roční) a **krátkodobé**. Zda se jedná o dlouhodobé či krátkodobé rozhoduje periodicitu, s níž jsou údaje v jednotlivých řadách sledovány.
- **primární** (prvotní) a **sekundární** (odvozené). Toto hledisko je ovlivněno skutečností, zda sledované ukazatele obsahují prvotní či odvozené charakteristiky.¹²¹

Před analýzou časové řady, kterou provádíme za použití odpovídajících statistických metod, je nutné se přesvědčit, že použitá data jsou skutečně srovnatelná z **věcného, prostorového a časového hlediska**. V případě věcné srovnatelnosti je nezbytné ověřit, zda jsou všechny ukazatele stejně obsahově vymezené a zda nedošlo v průběhu času k případným změnám. Prostorové hledisko určuje k jakému geografickému či ekonomickému prostoru se daná data vztahují. Je nutné zkontrolovat, aby se všechna data vztahovala ke stejnému prostoru. Časová srovnatelnost sebou nese velké riziko vzniku časových odchylek mezi jednotlivými obdobími. Jedná se převážně o intervalové ukazatele, kdy je nutné tyto intervaly očistit od důsledku tzv. kalendářních variací. V případě, že se jedná o ekonomickou časovou řadu, je nutné řešit i cenovou srovnatelnost. Tento problém se řeší dvojím způsobem. Při sestavení časové řady lze použít běžné nebo stálé ceny.¹²²

4.2 Přístupy k modelování časových řad

Tradičně se při modelování časových řad vychází z principu jednorozměrného modelu (1), který můžeme vyjádřit jako:

$$y_t = f(t, \varepsilon_t), \quad (1)$$

kdy y_t určuje hodnotu ukazatele v čase, který určuje časová proměnná t . Hodnota ε_t vyjadřuje náhodnou složku také určenou v čase t .

121 HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2002. ISBN 978-80-86946-43-6.

122 Tamtéž

K tomuto modelu je možné přistupovat pomocí těchto tří způsobů:

- klasický model,
- Box-Jenkinsova metodologie,
- spektrální analýza.¹²³

4.2.1 Klasický model

Klasický model popisuje formy pohybu časové řady. V rámci tohoto modelu se provádí dekompozice na čtyři základní formy časového pohybu. Při zkoumání průběhu časové řady není podmínkou existence všech čtyřech složek. Těmito složkami jsou:

- **trendová T_t** , která popisuje hlavní tendenci dlouhodobého vývoje dat v čase. Tato tendence může být rostoucí, klesající či konstantní.
- **sezónní S_t** , která popisuje odchylku od trendu, která se pravidelně opakuje. Jedná se o opakování, které jsou kratší nebo rovno jednomu roku.
- **cyklická C_t** , jedná se o pravidelné výkyvy od trendu, který vzniká v rámci dlouhodobého cyklického vývoje. Jedná se o cykly, které mají jednotlivé vlny delší než jeden rok.
- **náhodná složka ε_t** , jedná se o takovou složku, která nejde popsat žádnou funkcí času. Jedná se o veličinu, která zbude po stanovení předchozích trendů.¹²⁴

---

123 HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2002. ISBN 978-80-86946-43-6.

124 Tamtéž

Časové řady mohou být dekomponovány dle dvojího typu:¹²⁵

- **aditivní** (2), vyjádřen jako:

$$y_t = T_t + S_t + C_t + \varepsilon_t \quad (2)$$

kdy je složka Y_t obecně označována jako teoretická složka. Dále je možné se setkat s názvy modelová, systematická či deterministická.

- **multiplikativní** (3), vyjádřen jako:

$$y_t = T_t S_t C_t \varepsilon_t \quad (3)$$

4.2.2 Box-Jenkinsova metodologie

Za základní prvek časové řady je u tohoto modelu považován prvek náhody. Náhodnou složku lze tvořit pomocí korelování náhodných veličin. Stěžejní část není závislá na konstrukci systematické složky. Principem této metodologie je konstrukce časové řady, která je složena na více či méně závislých pozorování.¹²⁶

4.2.3 Spektrální analýza

Tato analýza popisuje časovou řadu jako kombinaci sinusovek a kosinusovek o rozličných amplitudách a frekvencích. Není zde kladen důraz na časovou složku, ale na složku frekvenční.¹²⁷

---

¹²⁵ HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2002. ISBN 978-80-86946-43-6.

¹²⁶ Tamtéž

¹²⁷ Tamtéž

4.3 Základní charakteristiky časových řad

Při analýze časových řad je základním úkolem tyto řady charakterizovat. Díky tomuto kroku získáme obecný náhled na tuto řadu. První činností, kterou bychom měli provést je tzv. vizuální rozbor. Tím poznáme tendenci průběhu dané řady a periodické změny ve vývoji ukazatele.¹²⁸ Pro hlubší poznání časové řady můžeme dále určit elementární charakteristiky jako:¹²⁹

- **1. difference** (4), která určuje kladnou či zápornou změnu hodnoty v časové řadě oproti minulému období.

$${}_1\Delta_t = y_t - y_{t-1} \quad (4)$$

- **2. difference** (5), která určuje kladnou či zápornou změnu hodnoty v časové řadě oproti první diferenci.

$${}_2\Delta_t = {}_1\Delta_t - {}_1\Delta_{t-1} \quad (5)$$

- **tempo růstu** (6), která určuje procentuálně tempo růstu hodnoty v časové řadě oproti minulému období.

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}} \quad (6)$$

- **průměrné tempo růstu** (7), které vyjadřuje geometrický průměr jednotlivých temp růstu v rámci celé časové řady.

$${}_1\bar{\Delta} = \frac{\sum_{t=2}^n {}_1\Delta_t}{n-1} = \frac{(y_2 - y_1) + (y_3 - y_2) + \dots + (y_n - y_{n-1})}{n-1} = \frac{y_n - y_1}{n-1} \quad (7)$$

---

128 HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2002. ISBN 978-80-86946-43-6.

129 TSAY, R. S. *Analysis of Financial Time Series*. 2. vyd. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc., 2005. ISBN 0471690740.

- **průměrný koeficient růstu** (8), který v vyjadřuje průměrný růst hodnot dané časové řady.

$$\bar{k} = n - 1 \sqrt{\frac{y_2}{y_1} \times \frac{y_3}{y_2} \times \dots \times \frac{y_n}{y_{n-1}}} = n - 1 \sqrt{\frac{y_n}{y_1}} \quad (8)$$

V první řadě při analýze hrubého předepsaného pojistného zákonného pojištění uvedeme údaje o výši tohoto pojistného za roky 2004-2012 získané díky zveřejňování těchto hodnot ČAP. Z těchto údajů vytvoříme časovou řadu, kterou následně analyzujeme (viz tabulka č. 4.1).

Tabulka 4.1: Vývoj předepsaného hrubého pojistného v Kč.

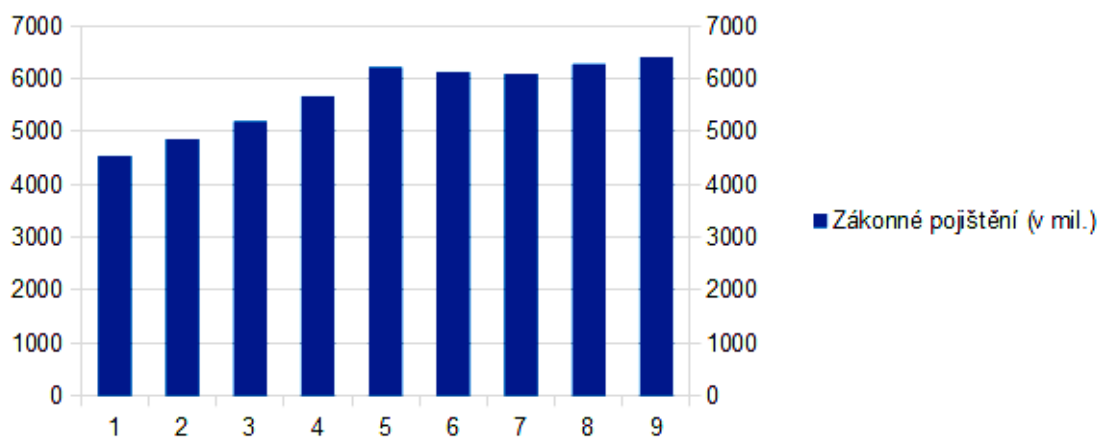
Rok	Neživotní pojištění celkové pojistné (v mil.)	Pojištění odpovědnosti celkové pojistné (v mil.)	Zákonné pojištění celkové pojistné (v mil.)	Podíl zákonného pojištění na celkovém neživotním pojištění (v %)	Podíl zákonného pojištění na celkovém pojištění odpovědnosti (v %)
2004	67349,479	29608,81	4550,996	6,757	15,370
2005	70794,542	31299,14	4859,277	6,864	15,525
2006	73016,099	31947,76	5199,271	7,121	16,274
2007	76658,991	33302,08	5675,928	7,404	17,044
2008	80308,513	35090,28	6222,365	7,748	17,732
2009	81212,598	35673,77	6139,931	7,560	17,211
2010	78834,753	34149,34	6094,095	7,730	17,845
2011	75668,247	36172,95	6285,543	8,307	17,376
2012	73967,538	36143,52	6408,094	8,663	17,730

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČAP dostupných z www.cap.cz.

V této tabulce je znázorněn vývoj celkového neživotního a odpovědnostního pojistného. Dále jsou tu uvedeny hodnoty zákonného pojištění v uvedených letech. V důsledku zatím

Českou asociací pojišťoven nezveřejněných některých dat za rok 2013 obsahuje tato tabulka data pouze do roku 2012. Jak je z tabulky patrné hodnota podílu zákonného pojištění od roku 2004 vykazuje dlouhodobý růst (obrázek č. 4.1), přestože výše celkového pojistného v rámci neživotního pojištění od roku 2010 klesá. Díky tomu, že český pojistný trh kopíruje světový ekonomický vývoj se zpožděním, je tento pokles přisuzován finanční krizi z roku 2008. Tato krize měla v rámci neživotního pojištění vliv na propad předepsaného pojistného v rámci pojištění motorových vozidel. Tento propad byl především zapříčiněn stále silnějším ekonomickému prostředí, které výrazně stlačuje ceny pojištění.¹³⁰ Na následujícím obrázku č. 4.2 je tento pokles patrný. Je podstatné říci, že podíl pojistného zákonného pojištění se na neživotním i odpovědnostním pojištění zvýšil.

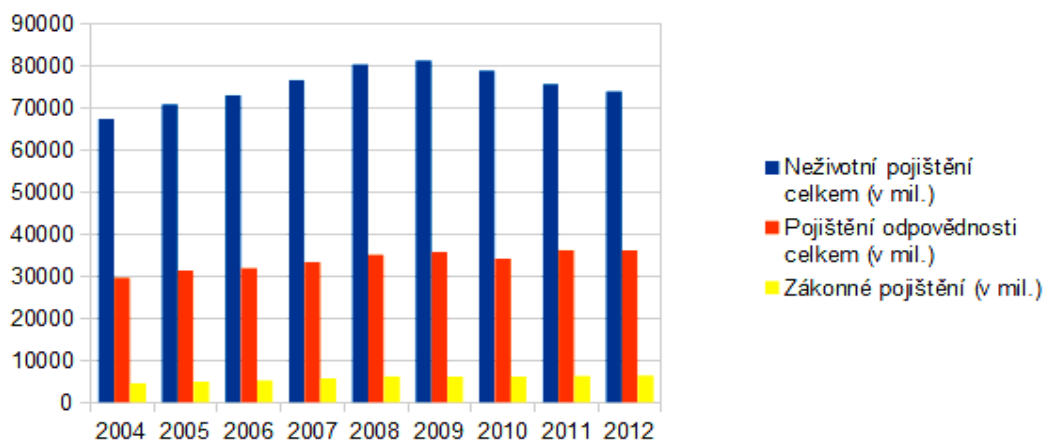
Obrázek 4.1: Vývoj předepsaného pojistného zákonného pojištění odpovědnosti.

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČAP dostupných z www.cap.cz.

¹³⁰ ČAP. *Výroční zpráva 2010* [online]. Praha: ENTRE s. r. o., 2011. [vid. 2014-03-17]. Dostupné z: http://cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%3%bdro%4%8dn%3%ad+zpr%3%a1vy.

Obrázek 4.2: Vývoj předepsaného hrubého pojistného v mil. Kč.

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČAP dostupných z www.cap.cz.

V následující analýze předepsaného pojištění určíme základní charakteristiky. Tabulka č. 4.2 nám uvádí základní charakteristiky tohoto pojistného za období 2004-2013. Díky již ČAP zveřejněným informacím, je možné provést takto aktuální analýzu.

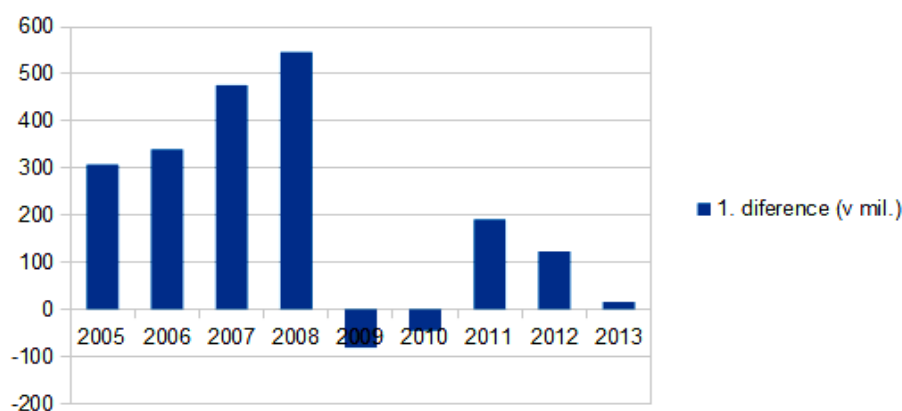
Tabulka 4.2: Základní charakteristiky předepsaného pojistného.

Rok	Yt (v mil.)	1. difference (v mil.)	2. difference (v mil.)	Koeficient růstu
2004	4550,996	-	-	-
2005	4859,277	308,281	-	1,068
2006	5199,571	340,294	32,013	1,070
2007	5675,928	476,357	136,063	1,092
2008	6222,365	546,437	70,08	1,096
2009	6139,931	-82,434	-628,871	0,987
2010	6094,095	-45,836	36,598	0,993
2011	6285,543	191,448	237,284	1,031
2012	6408,094	122,551	-68,897	1,019
2013	6423,804	15,71	-106,841	1,002

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČAP dostupných z www.cap.cz.

Z tabulky č. 4.2 lze vyčíst, že k do roku 2008 docházelo k velkému nárůstu tohoto pojistného. V roce 2008 samotný nárůst činil 546 mil. Kč. V letech 2009 a 2010, jak je již dříve uvedeno, český pojistný trh zaznamenal pokles v reakci na světovou ekonomickou krizi. Od roku 2011 toto odvětví opět zaznamenává nárůst. Celý tento průběh je viditelný na obrázku č. 4.3, který udává 1. difference v rámci jednotlivých let, které znázorňují růst či pokles předepsaného pojistného oproti předešlému roku.

Obrázek 4.3: Vývoj 1. diferencí v jednotlivých letech.

Zdroj: vlastní zpracování z tabulky č. 4.2.

Z tabulky č. 4.2 je možné určit průměrný absolutní přírůstek, který nám udává o kolik nám průměrně vzrostla hodnota předepsaného hrubého pojistného. **Průměrný absolutní přírůstek** předepsaného hrubého pojistného za období 2004-2013 je 173,8363 mil. Kč. Lze tedy říct že výše zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání průměrně za posledních deset let rostla. Dále **průměrný koeficient růstu** je hodnota 1,2646.

4.4 Popis trendové složky

Jedná se o nejdůležitější úkol při analýze časové řady. V rámci analýzy předepsaného hrubého pojistného se zaměříme na tři nejzákladnější trendové funkce. Jedná se o **lineární, parabolický a exponenciální trend**. Jedná se o funkce jednoduché, které nemají asymptotu a tudíž nemají omezený růst.¹³¹ V této části určíme konkrétní funkce námi zkoumané řady a následně určíme tu nejvhodnější.

4.4.1 Lineární trend

Tento trend je nejčastěji využívaným typem. Je nejvhodnější pokud chceme u časové řady orientačně určit vývoj. Lineární trend (9) můžeme vyjádřit trendovou přímkou jako:

$$T_t = \beta_0 + \beta_1 t \quad (9)$$

kdy β_0 a β_1 vyjadřují neznámé parametry. Při jejich určování se užívá metoda nejmenších čtverců.¹³²

4.4.2 Kvadratický trend

Kvadratický trend (10) můžeme vyjádřit trendovou přímkou jako:

$$T_t = \beta_0 + \beta_1 t + \beta_2 t^2 \quad (10)$$

kdy β_0 a β_1 vyjadřují neznámé parametry. Tato funkce je v rámci těchto těchto parametrů také lineární a při její konstrukci se též využívá metody nejmenších čtverců.¹³³

---

131 HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2002. ISBN 978-80-86946-43-6.

132 Tamtéž

133 Tamtéž

4.4.3 Exponenciální trend

Exponenciální trend (11) můžeme vyjádřit trendovou přímkou jako:

$$T_t = \beta_0 \beta_1^t \quad (11)$$

kdy β_0 a β_1 vyjadřují neznámé parametry.¹³⁴

Při analýze předepsaného hrubého pojistného pomocí statistického programu Statgraphics Centurion určíme jednotlivé trendové funkce. Tyto funkce jsou přehledně uspořádány v tabulce č. 4.3.

Tabulka 4.3: Odhad trendové funkce.

Trendová složka	Odhad trendové funkce
Lineární trend	$\hat{T}_t = 4642,66 + 207,872t$
Kvadratický trend	$\hat{T}_t = 3987,59 + 535,407t + (-29,7759)t^2$
Exponenciální trend	$\hat{T}_t = \exp(8,45024 + 0,0374969t)$

Zdroj: vlastní zpracování.

4.5 Ověření vhodnosti modelu trendu

Statistický program Statgraphics Centurion určuje vhodnost modelu trendu prostřednictvím určení reziduálních charakteristik. Dále software umožňuje ověřit statistickou významnost jednotlivých parametrů funkcí použitím T- testů a F-testu. Využít F-testu k tomuto ověření lze i v případě kvadratického trendu, jehož funkce má tvar paraboly a obsahuje jeden parametr navíc.¹³⁵

134 HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2002. ISBN 978-80-86946-43-6.

135 Tamtéž

4.5.1 Reziduální charakteristiky

Tyto charakteristiky nám určují míru úspěšnosti jednotlivých trendových funkcí. V statistickém programu Statgraphics Centurion se setkáme s těmito charakteristikami:¹³⁶

- **M.E. - střední chyba odhadu (12):**

$$M.E. = \frac{\sum (y_t - \hat{T}_t)}{n} \quad (12)$$

- **M.A.E. - střední absolutní chyba odhadu (13):**

$$M.A.E. = \frac{\sum |y_t - \hat{T}_t|}{n} \quad (13)$$

- **M.A.P.E. - střední absolutní procentní chyba odhadu (14):**

$$M.A.P.E. = \sum \left(\frac{|y_t - \hat{T}_t|}{y_t} \right) \times \frac{100}{n} \quad (14)$$

- **M.P.E. - střední procentní chyba odhadu (15):**

$$M.P.E. = \sum \left(\frac{y_t - \hat{T}_t}{y_t} \right) \times \frac{100}{n} \quad (15)$$

- **R.M.S.E. - střední čtvercová chyba odhadu (16):¹³⁷**

$$R.M.S.E. = \sqrt{\frac{1}{n} \sum (y_t - \hat{T}_t)^2} \quad (16)$$

Všechny tyto charakteristiky jsou přehledně uvedeny v tabulce č. 4.4 k jednotlivým trendovým funkcím. Čím nižší hodnoty těchto reziduálních charakteristik, tím je daná trendová funkce vhodnější.

---

¹³⁶ HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2002. ISBN 978-80-86946-43-6.

¹³⁷ ARLT, J., ARLTOVÁ, M., RUBLÍKOVÁ, E. *Analýza ekonomických časových řad s příklady* [online]. Praha, 2002 [vid. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://nb.vse.cz/~arltova/vyuka/crsbir02.pdf>.

Tabulka 4.4: Reziduální charakteristiky pro jednotlivé trendové funkce.

	Lineární trend	Kvadratický trend	Exponenciální trend
M.E.	0,0000	0,0000	5,3551
M.A.E.	198,4280	93,6533	219,2950
M.A.P.E.	3,4931	1,6203	3,8137
M.P.E.	-0,2309	-0,0466	-0,1149
R.M.S.E.	280,4260	151,6510	310,3910

Zdroj: vlastní zpracování.

4.5.2 Testování významnosti parametrů trendových funkcí

Další možností, jak posoudit vhodnost jednotlivých modelů, je určení, zda jsou jednotlivé parametry modelů statisticky významné. Významnost parametrů posuzujeme pomocí T-testů, provedených pro každý parametr. Všechny tyto testy jsou určeny prostřednictvím statistického softwaru a jsou uvedeny v tabulce č. 4.5. Tato tabulka obsahuje i celkový F-test, který určuje vhodnost modelu.¹³⁸

---

¹³⁸ ARLT, J., ARLTOVÁ, M., RUBLÍKOVÁ, E. *Analýza ekonomických časových řad s příklady* [online]. Praha, 2002 [vid. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://nb.vse.cz/~arltova/vyuka/crsbir02.pdf>.

Tabulka 4.5: Testování významnosti parametrů trendových funkcí.

T-testy			
	Lineární trend	Kvadratický trend	Exponenciální trend
H_0 :	$\beta_0 = 0$	$\beta_0 = 0$	$\beta_0 = 0$
H_1 :	$\beta_0 \neq 0$	$\beta_0 \neq 0$	$\beta_0 \neq 0$
β_0	4642,6600	3987,5900	14,9555
Testové kritérium	24,2351	22,3565	185,4750
P-value	0,0000	0,0000	0,0000
Vyhodnocení testu	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1
H_0 :	$\beta_1 = 0$	$\beta_1 = 0$	$\beta_1 = 0$
H_1 :	$\beta_1 \neq 0$	$\beta_1 \neq 0$	$\beta_1 \neq 0$
β_1	207,8720	535,4070	0,0792
Testové kritérium	6,7329	7,1874	6,0936
P-value	0,0001	0,0002	0,0003
Vyhodnocení testu	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1
H_0 :		$\beta_2 = 0$	
H_1 :		$\beta_2 \neq 0$	
β_2		-29,7759	
Testové kritérium		-4,5117	
P-value		0,0028	
Vyhodnocení testu	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1
F-test			
H_0 :	Přímka není vhodným modelem	Parabola není vhodným modelem	Exponenciála není vhodným modelem
H_1 :	Non H_0	Non H_0	Non H_0
F-test	45,3300	45,3300	40,0400
P-value	0,0001	0,0001	0,0002
Vyhodnocení testu	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1

Zdroj: vlastní zpracování.

Na základě jednotlivých T-testů a celkového F-testu je jako vhodná trendová funkce zvolena lineární. Lineární byl vybrán díky vysokému testovému kritériu celkového F-testu. Tuto vhodnost potvrdily i jednotlivé výsledky T-testů, které nám potvrdili, že neobsahuje pravděpodobnostní chybu v odhadu jednotlivých parametrů.

4.6 Extrapolace hrubého předepsaného pojistného

Cílem této analýzy je stanovit výši hrubého předepsaného zákonného pojištění na následující dva roky. Konkrétně pro rok 2014 a 2015. Tato předpověď je určena s 95% a 99% spolehlivostí. Předpovědi budou tedy řešeny zvlášť podle těchto výší.

4.6.1 Extrapolace s 95% spolehlivostí předpovědi

Extrapolaci předepsaného hrubého pojistného s 95% spolehlivostí je určeno bodově i intervalově. Hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 4.6.

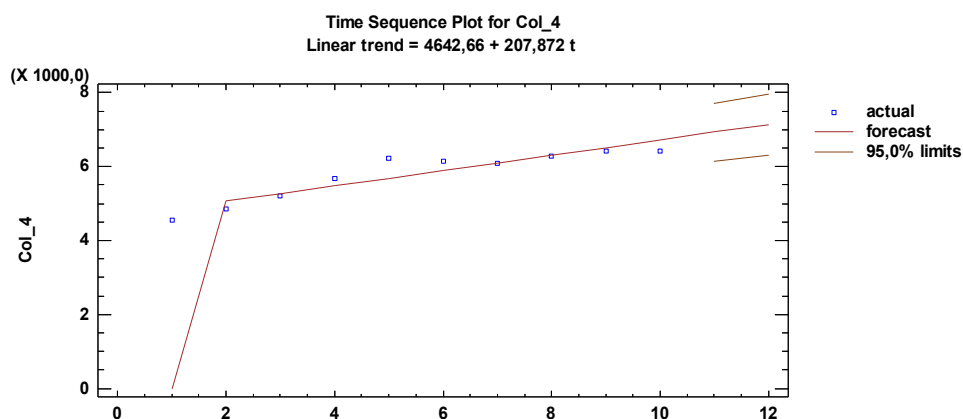
Tabulka 4.6: Extrapolace s 95% spolehlivostí předpovědi v mil. Kč.

Rok	Bodová extrapolace (v mil.)	Intervalová extrapolace (v mil.)	
		Dolní limit	Horní limit
2014	6929,26	6146,11	7712,41
2015	7137,13	6316,06	7958,20

Zdroj: vlastní zpracování.

Dle bodové extrapolace můžeme s 95% spolehlivostí předpovědi říci, že výše hrubého zákonného pojistného se zvýší oproti roku 2013 na hodnotu 6929,26 mil. Kč. V roce 2015 bude toto pojistné dále růst na hodnotu 7137,13. Intervalová extrapolace neudává přesnou hodnotu, ale pouze rozsah, ve kterém se bude hodnota při dané pravděpodobnosti předpovědi pohybovat. Jak bodové, tak i intervalové rozpětí je přehledně vidět v následujícím obrázku č. 4.4.

Obrázek 4.4: Extrapolace s 95% spolehlivostí předpovědi.

Zdroj: vlastní zpracování v statistickém programu Statgraphics Centurion.

4.6.2 Extrapolace s 99% spolehlivostí předpovědi

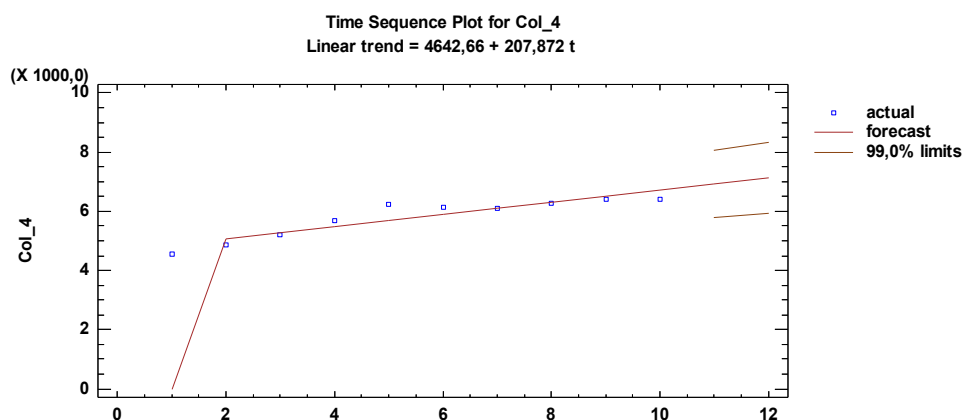
Následující předpověď je určena na základě přesnější předpovědi s 99% spolehlivostí. Výpočet je proveden jako v předešlém případě prostřednictvím statistického programu Statgraphics Centurion. Tyto hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 4.7 a níže graficky znázorněny na obrázku č. 1.5.

Tabulka 4.7: Extrapolace s 99% spolehlivostí předpovědi.

Rok	Bodová extrapolace (v mil.)	Intervalová extrapolace (v mil.)	
		Dolní limit	Horní limit
2014	6929,26	5789,72	8068,79
2015	7137,13	5942,42	8331,84

Zdroj: vlastní zpracování v statistickém programu Statgraphics Centurion.

Obrázek 4.5: Extrapolace s 99% spolehlivostí předpovědi.

Zdroj: vlastní zpracování v statistickém programu Statgraphics Centurion.

Při této předpovědi nelze určit, zda daná hodnota bude v průběhu roku 2014 a 2015 dále růst. Bodový odhad to stále předpokládá, ale díky zpřesňování předpovědi intervalový odhad vykazuje větší rozpětí hodnot. Při zpřesnění spolehlivosti předpovědi na 99 % můžeme předpokládat, že se výše pojistného v rámci bodového odhadu bude v roce 2014 6729,26 mil. Kč a v roce 2015 7137,13 mil. Kč. Intervalová extrapolace stanovila budoucí výši pojistného pro rok 2014 v intervalu <5789,72;8068,79> mil. Kč a pro rok 2015 v intervalu <5942,42;8331,84> mil. Kč. Lze tedy i s 99% spolehlivostí předpovědi říci, že předepsané hrubé pojistné zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu bude v letech 2014 a 2015 vykazovat pokračující růst.

5 Vývoj zaměstnanosti v ČR v letech 2004-2013

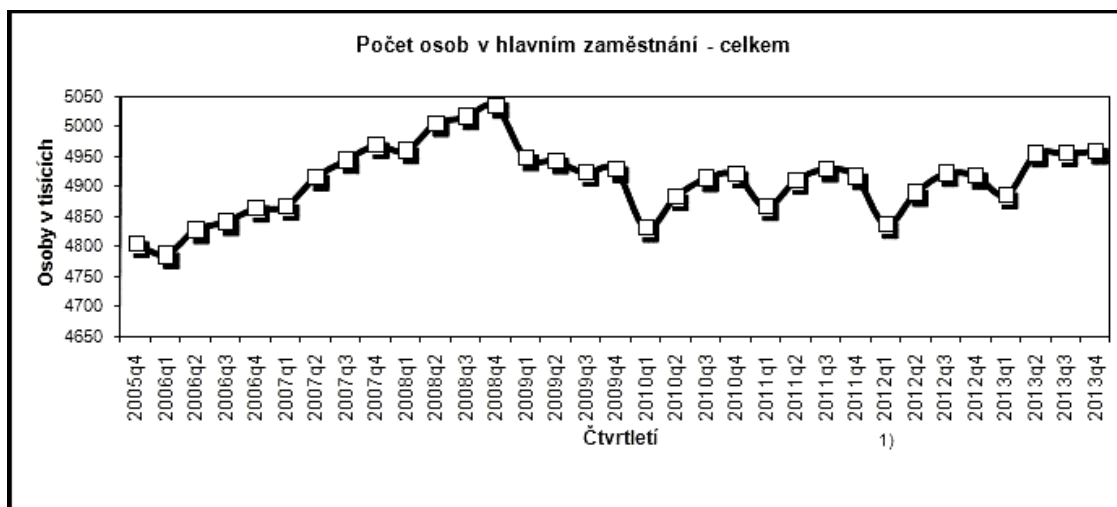
Zaměstnanost a zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání spolu velmi úzce souvisí. V této kapitole si analyzujeme zaměstnanost jako časovou řadu a provedeme extrapolaci na roky 2014 a 2015. Jak je v teoretické části uvedeno, tak se toto pojištění skládá z vyměřovacích základů jednotlivých zaměstnanců. Tuto extrapolaci provádíme, abychom mohli určit sílu závislosti výše hrubého zákonného pojistného a zaměstnanosti v ČR. Potřebná data jsou získána díky dlouhodobému sledování této veličiny Českým statistickým úřadem. Přesné hodnoty v letech 2004-2013 jsou uvedeny v tabulce č. 5.1. Vývoj této velikosti za určité, jeho růst a pokles je patrný v níže uvedeném obrázku č. 5.1. Při samotné analýze vycházíme ze stejné metodiky jako při určování vývoje předepsaného hrubého pojistného.

Tabulka 5.1: Vývoj zaměstnanosti v ČR.

Rok	Zaměstnanost v ČR
2004	4707
2005	4764
2006	4828
2007	4922
2008	5002
2009	4934
2010	4885
2011	4872
2012	4890
2013	4957

Zdroj: vlastní zpracování z www.czso.cz.

Obrázek 5.1: Vývoj zaměstnanosti ČR v jednotlivých čtvrtletích.

Zdroj: ČSÚ dostupné z www.czso.cz.

Jak je z obrázku patrné tak v obdobích po roce 2008 zaměstnanost klesala. To můžeme chápat jako následek světové ekonomické krize. Od roku 2010 se situace na pracovním trhu ČR zlepšuje a zaměstnanost vykazuje mírný růst.

5.1 Základní charakteristiky

Zaměstnanost pro potřeby analýzy budeme chápat jako časovou řadu. Stejně jako při analyzování předepsaného hrubého pojistného i u této řady určíme její základní charakteristiky (viz tabulka č. 5.2).

Tabulka 5.2: Základní charakteristiky.

Rok	Zaměstnanost ČR (v tis.)	1. difference (v tis.)	2. difference (v tis.)	Koeficient růstu	Průměrný absolutní přírůstek	Průměrný koeficient růstu
2004	4707				21,4444	1,2747
2005	4764	57		1,0121		
2006	4828	64	7	1,0134		
2007	4922	94	30	1,0195		
2008	5002	80	-14	1,0163		
2009	4934	-68	-148	0,9864		
2010	4885	-49	19	0,9901		
2011	4872	-13	36	0,9973		
2012	4890	18	31	1,0037		
2013	4957	67	49	1,0137		

Zdroj: vlastní zpracování.

Tyto charakteristiky nám přesně vymezují velikost poklesu zaměstnanosti po roce 2008. Tento pokles zapříčinil ztrátu zaměstnaneckého poměru u více jak 68 tisíc zaměstnanců. Ztráta pracovních míst trvala až do roku 2012, kdy pracovní trh zaznamenal oživení a díky tomu počet zaměstnaných stoupl o 18 tisíc. Za ještě úspěšnější rok lze považovat rok 2013, kdy trend růstu zaměstnanosti dále pokračoval. Tento rok vzrostla zaměstnanost o 67 tisíc pracovníků.

5.2 Odhad trendové funkce

Při odhadování trendové funkce pro časovou řadu, která znázorňuje vývoj zaměstnanosti v ČR v letech 2004-2013, je použit statistický program Statgraphics Centurion. U odhadování trendové funkce se zaměříme na tři základní tvary trendové složky. Lineární, kvadratický a exponenciální trend. Tyto odhady jsou přehledně uvedeny v tabulce č. 5.3. Zvolit nejvhodnější trendovou složku je velmi složité. Dále je nutné zjistit, která trendová funkce nejlépe vystihuje vývoj zaměstnanosti.

Tabulka 5.3: Odhad trendové funkce.

Trendová složka	Odhad trendové funkce
Lineární trend	$\hat{T}_t = 4770,33 + 19,2303t$
Kvadratický trend	$\hat{T}_t = 4639,25 + 84,772t + (-5,95833)t^2$
Exponenciální trend	$\hat{T}_t = \exp(8,47003 + 0,00398496t)$

Zdroj: vlastní zpracování.

5.3 Ověřování vhodnosti modelu trendu

Jako při předchozí analýze vhodnost jednotlivých modelů určují především reziduální charakteristiky. Dále se tato vhodnost určuje pomocí T-testů a celkového F-testu. Díky těmto postupům určíme nejvhodnější trendovou funkci.

5.3.1 Reziduální charakteristiky

Tyto charakteristiky jsou vypočteny pro každou trendovou složku zvlášť a jsou uvedeny v tabulce č. 5.4. Jedná se o míry „úspěšnosti“ jednotlivých trendových funkcí. Tyto míry jsou podrobněji popsány a označeny v předešlé kapitole, ve které byly užity pro stejný účel při analýze zákonného odpovědnostního pojištění zaměstnavatele. U jednotlivých charakteristik je směrodatná jejich hodnota. Čím nižší hodnotu tyto charakteristiky vykazují, tím je trendová funkce vhodnější. Z následující tabulky č. 5.4 lze jen velmi obecně říci, že se jako nejvhodnější jeví exponenciální trend.¹³⁹

¹³⁹ HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2002. ISBN 978-80-86946-43-6.

Tabulka 5.4: Reziduální charakteristiky.

	Lineární trend	Kvadratický trend	Exponenciální trend
M.E.	0,0000	0,0000	0,4202
M.A.E.	51,7091	38,6652	51,9645
M.A.P.E.	1,0586	0,7873	1,0637
M.P.E.	-0,0174	-0,0093	-0,0086
R.M.S.E.	71,6851	56,5245	71,9017

Zdroj: vlastní zpracování.

5.3.2 Testování významnosti parametru trendových funkcí

Za pomoci statistického softwaru jsou provedeny T-testy a celkový F-test. Postup je shodný s postupem v předešlé analýze zákonného odpovědnostního pojištění. Tyto testy byly zpracovány pomocí statistického softwaru Statgraphics Centurion. Všechny tyto testy jsou přehledně uspořádány v tabulce č. 5.5.

Tabulka 5.5: Testování významnosti parametru trendových funkcí.

T-testy			
	Lineární trend	Kvadratický trend	Exponenciální trend
H_0 :	$\beta_0 = 0$	$\beta_0 = 0$	$\beta_0 = 0$
H_1 :	$\beta_0 \neq 0$	$\beta_0 \neq 0$	$\beta_0 \neq 0$
β_0	4770,3300	4639,2500	8,4700
Testové kritérium	97,4129	69,7827	842,0530
P-value	0,0000	0,0000	0,0000
Vyhodnocení testu	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1
H_0 :	$\beta_1 = 0$	$\beta_1 = 0$	$\beta_1 = 0$
H_1 :	$\beta_1 \neq 0$	$\beta_1 \neq 0$	$\beta_1 \neq 0$
β_1	19,2303	84,7720	0,0039
Testové kritérium	2,4366	3,0532	2,4582
P-value	0,0408	0,0185	0,0394
Vyhodnocení testu	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1
H_0 :		$\beta_2 = 0$	
H_1 :		$\beta_2 \neq 0$	
β_2		-5,9583	
Testové kritérium		-2,4222	
P-value		0,0459	
Vyhodnocení testu	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1
F-test			
H_0 :	Přímka není vhodným modelem	Parabola není vhodným modelem	Exponenciála není vhodným modelem
H_1 :	Non H_0	Non H_0	Non H_0
F-test	5,9400	5,9400	6,0400
P-value	0,0408	0,0408	0,0394
Vyhodnocení testu	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1	Je zamítnuta H_0 a je prokázána H_1

Zdroj: vlastní zpracování.

Na základě jednotlivých T-testů a celkového F-testu je jako vhodná trendová funkce zvolena exponenciální. Exponenciální trend byl vybrán díky vysokému testovému kritériu celkového F-testu. Tuto vhodnost potvrdily i jednotlivé výsledky T-testů, které nám potvrdili, že neobsahuje pravděpodobnostní chybu v odhadu jednotlivých parametrů.

5.4 Extrapolace zaměstnanosti v ČR

Díky tomu, že je již zvolena vhodná trendová funkce, je možné co nejpřesněji určit míru zaměstnanosti v ČR v letech 2014 a 2015. Tato předpověď je určena v rámci míry spolehlivosti předpovědi. Stejně jako u předchozí analýzy je extrapolace určována v rámci dvojí míry spolehlivosti předpovědi.

5.4.1 Extrapolace s 95% spolehlivostí předpovědi

Díky statistickému softwaru lze jednoznačně určit budoucí vývoj zaměstnanosti v ČR pro následující dva roky. Tuto předpověď je určena bodově i intervalově v tabulce č. 5.6.

Tabulka 5.6: Extrapolace s 95% spolehlivostí předpovědi.

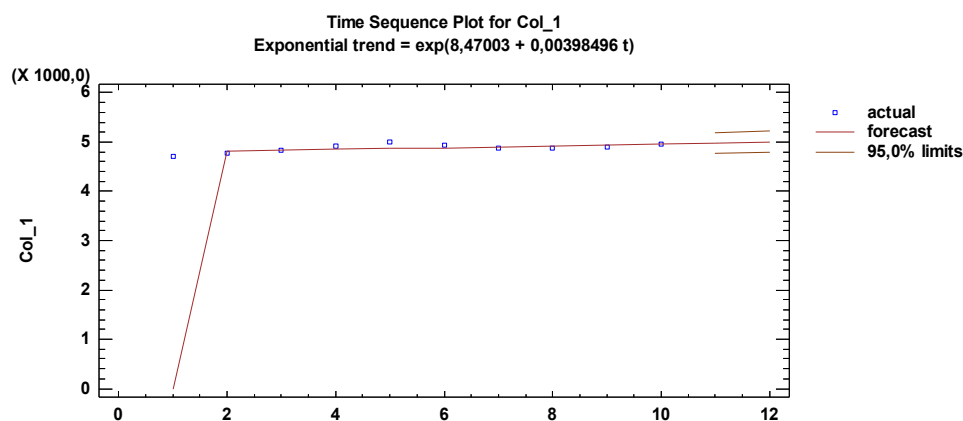
Rok	Bodová extrapolace (v tis.)	Intervalová extrapolace (v tis.)	
		Dolní limit	Horní limit
2014	4983,39	4782,00	5192,59
2015	5003,29	4792,17	5223,71

Zdroj: vlastní zpracování.

Lze tedy říci, že s 95% spolehlivostí bude celková zaměstnanost v roce 2014 4983,39 tisíc zaměstnanců a v roce 2015 5003,29 tisíc zaměstnanců. Tato předpověď se vztahuje pouze k bodovému odhadu předpovědi. Pokud budeme budoucí hodnoty odhadovat z intervalové extrapolace, pak se bude zaměstnanost s 95% spolehlivostí předpovědi pohybovat v intervalech. Pro rok 2014 odhadujeme výši zaměstnanosti v tisících zaměstnanců dle

intervalu $\langle 4782; 5192,59 \rangle$ a pro rok 2015 lze tuto hodnotu odhadnout dle intervalu $\langle 4792,17; 5223,71 \rangle$. Tyto hodnoty jsou zároveň obsahem obrázku č. 5.2.

Obrázek 5.2: Extrapolace s 95% spolehlivostí předpovědi.

Zdroj: vlastní zpracování.

5.4.2 Extrapolace s 99% spolehlivostí předpovědi

Jedná se o stejný odhad jako v předchozí kapitole, ale je zde tento odhad zpřesněn. Hodnoty, které nám určují budoucí míru zaměstnanosti, v následující tabulce č. 5.7 určíme s 99% spolehlivostí předpovědi.

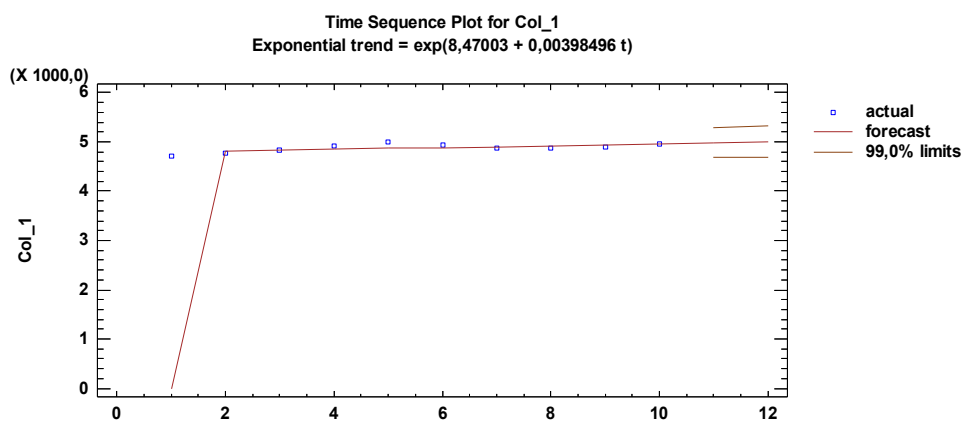
Tabulka 5.7: Extrapolace s 99% spolehlivostí předpovědi.

Rok	Bodová extrapolace (v tis.)	Intervalová extrapolace (v tis.)	
		Dolní limit	Horní limit
2014	4983,39	4693,96	5290,67
2015	5003,29	4699,07	5327,21

Zdroj: vlastní zpracování.

Při určování hodnoty zaměstnanosti v letech 2014 a 2015 s 99% spolehlivostí předpovědi, je zřejmé, že šíře jednotlivých intervalů se nám zvětšila. Lze tedy říci, že s touto hladinou spolehlivosti předpovědi je výše budoucí zaměstnanosti v roce 2014 v tisících zaměstnanců obsažena v intervalu $\langle 4693,96; 5290,67 \rangle$ a celkový počet zaměstnanců v roce 2015 je obsažen v intervalu $\langle 4699,07; 5327,21 \rangle$. Bodová extrapolace je shodná s extrapolací s 95% spolehlivostí předpovědi. To je zřejmé i z obrázku č. 5.3.

Obrázek 5.3: Extrapolace s 99% spolehlivostí předpovědi.

Zdroj: vlastní zpracování.

6 Analýza závislosti zákonného odpovědnostního pojistného zákonného pojištění na celkové zaměstnanosti v ČR

V této kapitole se zabýváme otázkou, zda mezi výší předepsaného hrubého pojistného zákonného pojištění a celkovou výší zaměstnanosti v ČR existuje vztah. Je možné také si položit otázku, zda existují nějaké souvislosti, které by vysvětlovaly změny a odchylky v jedné časové řadě, díky změnám v druhé časové řadě.¹⁴⁰

V okamžiku, kdy začneme zkoumat lineární závislost mezi jednotlivými časovými, je nutné si uvědomit, že časovou řadu lze popsat konkrétním aditivním modelem. Tím chápeme, že řada se součtem pravidelné a nepravidelné složky. Při určování vztahu mezi jednotlivými časovými řadami nemůžeme zkoumat celkovou vývojovou tendenci nebo kolísání zapříčiněné sezónností, protože tyto dvě složky mají zpravidla velmi podobný průběh. Z tohoto důvodu se při zkoumání závislostí zaměřujeme na nepravidelnou složku časové řady a určujeme, zda mezi těmito složkami v posuzovaných řadách neexistuje závislost. V případě, že existuje, můžeme reálně říci, že existuje příčinná závislost mezi námi analyzovanými řadami.¹⁴¹

Nejjednodušší způsob zkoumání závislosti je pomocí koeficientu korelace s_{xy} (17):¹⁴²

$$s_{xy} = \frac{\sum_{t=1}^n (x_t - \bar{x}) \cdot (y_t - \bar{y})}{s_x \cdot s_y} \in \langle -1; 1 \rangle \quad (17)$$

140 HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2002. ISBN 978-80-86946-43-6.

141 Tamtéž

142 HANČLOVÁ, J., TVRDÝ, L. *Úvod do analýzy časových řad*. Ostrava, 2003 [vid. 2014-03-17]. Dostupné z: http://gis.vsb.cz/pan-old/Skoleni_Texty/TextySkoleni/AnalizaCasRad.pdf.

Koeficient korelace vyjadřuje těsnost závislosti mezi dvěma časovými řadami. Hodnota tohoto koeficientu se pohybuje v intervalu $\langle -1; 1 \rangle$. Čím více se tato hodnota blíží hodnotě 1, tím je těsnější lineární závislost mezi oběma proměnnými.¹⁴³

Tento výpočet určíme pomocí statistického programu Statgrafics Centruion. Koeficient korelace u námi analyzovaných časových řad je 0,7545. Tato hodnota nám vykazuje vyšší hodnotu lineární závislosti daných řad.

Abychom přesně ověřili toto tvrzení, je třeba očistit časové řady od trendové a sezónní složky a dále musíme zkoumat vztah mezi náhodnými složkami jednotlivých řad. Abychom tohoto kroku docílili, musíme použít nejvhodnější trendové funkce, které tyto řady nejlépe vyrovnají. Jako nejvhodnější model časových řad jsme určili při analýze předepsaného hrubého pojistného lineární trend a v případě analýzy zaměstnanosti v ČR trend exponenciální viz tabulka č. 6.1:¹⁴⁴

Tabulka 6.1: Trendové funkce analyzovaných časových řad.

	Trendová složka	Trendová funkce
Předepsané pojistné zákonného pojištění	Lineární trend	$\hat{T}_t = 4642,66 + 207,872t$
Zaměstnanost v ČR	Exponenciální trend	$\hat{T}_t = \exp(8,47003 + 0,00398496t)$

Zdroj: vlastní zpracování.

143 HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2002. ISBN 978-80-86946-43-6.

144 Tamtéž

Pro další analyzování těchto časových řad označíme časovou řadu předepsaného zákonného pojištění x_t a řadu vyjadřující vývoj zaměstnanosti v ČR jako y_t . Abychom ověřily závislost těchto dvou řad, musíme korelovat odhady reziduálních hodnoty. Tyto odhady jsou určeny jako:¹⁴⁵

$$- e_x = x_t - \hat{T}_x \quad (18)$$

$$- e_y = y_t - \hat{T}_y \quad (19)$$

Všechny hodnoty potřebné pro analýzu jsou určeny v tabulce č. 6.2.

Tabulka 6.2: Výpočet reziduí e_x a e_y .

t	x_t	y_t	T_x	T_y	e_x	e_y
1	4550,996	4707	4850,532	4797,600	-299,536	-90,600
2	4859,277	4764	5058,404	4825,705	-199,127	-61,705
3	5199,571	4828	5266,276	4853,974	-66,705	-25,974
4	5675,928	4922	5474,148	4882,410	201,780	39,590
5	6222,365	5002	5682,020	4911,011	540,345	90,989
6	6139,931	4934	5889,892	4939,781	250,039	-5,781
7	6094,095	4885	6097,764	4968,719	-3,669	-83,719
8	6285,543	4872	6305,636	4997,826	-20,093	-125,826
9	6408,094	4890	6513,508	5027,104	-105,414	-137,104
10	6423,804	4952	6721,380	5056,553	-297,576	-104,553

Zdroj: vlastní zpracování.

Tato tabulka slouží k výpočtu jednotlivých reziduí. Rezidua e_x a e_y je nutné ověřit Durbinovým-Watsonovým testem (20):

$$DW = \frac{\sum_{t=2}^T (e_t - e_{t-1})^2}{\sum_{t=1}^T e_t^2} \quad (20)$$

145 HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2002. ISBN 978-80-86946-43-6.

Tento test nabývá hodnot v intervalu $<0, 4>$. Jako pozitivní výsledek chápeme jakoukoliv hodnotu přibližující se hodnotě 2. Hodnoty nižší než 1,5 naznačují existující závislost, ovšem měli bychom provést další statistické ověření. Hodnota Durbinova-Watsonova testu pro reziduum e_x je 0,7884147346. Stejná hodnota pro reziduum e_y je vypočtena ve výši 0,5108040249. Tyto hodnoty vykazují pozitivní autokorelaci, Hodnota 0,8218 udává korelaci reziduí e_x a e_y . Tato hodnota vykazuje relativně silnou závislost mezi těmito časovými řadami. Tento výpočet se nám shoduje s předchozím tvrzením, že existuje vyšší lineární závislost mezi vývojem zaměstnanosti v ČR a vývojem výše předepsaného hrubého pojistného zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání.

Závěr

Hlavním cílem diplomové práce bylo popsat systém zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání a analyzovat vývoj předepsaného hrubého pojistného v rámci tohoto pojištění.

Hlavní cíl práce byl splněn pomocí následujících vědeckých metod: rešerší odborné literatury a legislativy, dedukcí, explanací, syntézou dílčích poznatků, komparativní analýzou, analýzou časových řad a následnou predikcí dat.

V rámci této analýzy ukazatel předepsaného hrubého pojistného zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele pojat jako časová řada a analyzován její průběh. Analýza byla provedena pomocí statistického programu Stagraphic Centurion. Veškerá použitá data byla zjištěna pomocí jednotlivých výročních zpráv České asociace pojišťoven. U těchto údajů byly vypočteny základní charakteristiky, které pomohly určit vývoj tohoto pojistného v letech 2004-2013. Tento vývoj se vyznačoval především vysokým růstem v první polovině zkoumaného období. Mírný pokles u tohoto pojištění byl zaznamenán v letech 2009 a 2010, kdy došlo díky světové ekonomické krizi, která se projevila v České republice s mírným zpožděním, k poklesu v rámci českého pojistného trhu. Již od roku 2011 se tento krátkodobý propad zastavil a předepsané hrubé pojistné opět zaznamenalo růst, který ovšem v roce 2013 byl jen nepatrný. Abychom určili vývoj tohoto ukazatele a mohli predikovat jeho vývoj, bylo zapotřebí považovat ho v rámci analýzy za časovou řadu a určit jeho trend a ověřit jeho správnost. Vhodnost jednotlivých modelů byla posouzena prostřednictvím reziduálních charakteristik pro jednotlivé trendové funkce. Dále pro zpřesnění bylo využito testování významnosti parametrů u těchto trendových funkcí prostřednictvím T-testů a celkového F-testu. Po tomto ověření byla za nevhodnější trendovou funkci zvolena lineární funkce. Díky tvaru této funkce bylo možné predikovat výši hrubého pojistného zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. Tato predikce je určena s dvojnásobnou mírou

spolehlivosti předpovědi. Samotná bodová extrapolace stanovila s 95% mírou spolehlivosti, že výše hrubého předepsaného pojistného bude v roce 2014 6929,26 mil. Kč a v roce 2015 7137,13 mil. Kč. Intervalová extrapolace se stejnou mírou spolehlivosti stanovuje, že se výše budoucího pojistného bude pohybovat v roce 2014 v intervalu <6146,11;7712,41> mil. Kč a v roce 2015 <6316,06;7958,2> mil. Kč. Při zpřesnění spolehlivosti předpovědi na 99 % můžeme předpokládat, že se výše pojistného v rámci bodového odhadu bude v roce 2014 6729,26 mil. Kč a v roce 2015 7137,13 mil. Kč. Intervalová extrapolace stanovila budoucí výši pojistného pro rok 2014 v intervalu <5789,72;8068,79> mil. Kč a pro rok 2015 v intervalu <5942,42;8331,84> mil. Kč. **Lze tedy i s 99% spolehlivostí předpovědi říci, že předepsané hrubé pojistné zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu bude v letech 2014 a 2015 vykazovat pokračující růst.**

V následující části práce byla provedena analýza vývoje zaměstnanosti v České republice v letech 2004-2013. Tato analýza byla provedena z důvodu předpokládané lineární závislosti mezi tímto ukazatelem a výší hrubého pojistného zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. Úkolem bylo zjistit, zda tato lineární závislost skutečně existuje, popřípadě jak je silná. Při této analýze zaměstnanosti bylo postupováno stejně jako u předchozí analýzy. Nejprve byly určeny základní charakteristiky tohoto vývoje. Bylo zjištěno, že tento vývoj vykazuje podobný průběh, jako u předešlé analýzy. Zaměstnanost v ČR v období 2004-2008 vykazovala stabilní růst. Jako u předešlého ukazatele se i zde projevila poklesem světová ekonomická krize v období 2009-2011. Od roku 2012 opět zaměstnanost vykazuje růst. Pro možnost predikce tohoto ukazatele bylo nutné určit jeho trendovou funkci. Zvolení vhodného modelu probíhalo stejnými metodami jako u předešlé analýzy. Jako nevhodnější trend byl zvolen exponenciální trend. Jako v předešlé analýze je budoucí vývoj extrapolován s dvojnásobnou mírou spolehlivosti předpovědi. Při bodové předpovědi s 95% spolehlivostí byla určena výše zaměstnanosti v roce 2014 4983,39 tis. zaměstnaných a v roce 2015 5003,29 tis. zaměstnaných. V případě intervalového odhadu při stejné míře spolehlivosti lze zaměstnanost v roce 2014 určit v rámci intervalu <4782;5192,59> tis.

zaměstnanců a v roce 2015 $\langle 4792,17;5223,71 \rangle$ tis. zaměstnanců. Byl-li odhad zpřesněn na 99% spolehlivost, hodnota bodové extrapolace se oproti nižší spolehlivosti nezměnila. V případě intervalové extrapolace se rozsah daných intervalů rozšířil. V roce 2014 je odhadovaná míra zaměstnanosti $\langle 4693,96;5290,67 \rangle$ tis. zaměstnanců a v roce 2015 $\langle 4699,07;5327,21 \rangle$ tis. zaměstnanců. **Z těchto výpočtů je zřejmé, že lze s 99% spolehlivostí říci, že míra zaměstnanosti v ČR bude i v letech 2014 a 2015 růst.**

Posledním úkolem této diplomové práce bylo analyzovat, zda existuje lineární závislost mezi zákonným odpovědnostním pojistným a celkové zaměstnanosti v ČR. K určení této závislosti byla využita korelační analýza. Díky určení korelačního koeficientu ve výši 0,7545 lze určit, že mezi ukazateli existuje vyšší míra závislosti. Toto tvrzení bylo dále ověřováno pomocí korelace reziduálních hodnot, která dosahuje hodnoty 0,8218. Tyto rezidua bylo nutné dále ověřit pomocí Durbinova-Watsonova testu. Hodnota tohoto ukazatele je pro reziduum e_x 0,7884147 a pro reziduum e_y 0,510804. Tyto hodnoty vykazují pozitivní autokorelaci. **Díky těmto výpočtům lze říci, že existuje relativně silná lineární závislost mezi výší hrubého pojistného zákonném pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání a výší zaměstnanosti v ČR.**

Seznam použité literatury

Citace

DANDOVÁ, E. *Evidence pracovních úrazů: nařízení vlády č. 201/2010 Sb.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-654-7.

DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví.* 3. vyd. Praha: Ekopress, 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.

DUCHÁČKOVÁ, E. a J. DAŇHEL. *Pojistné trhy: Změny v postavení pojišťovnictví v globální éře.* Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-078-2.

HINDLS, R., S. HRONOVÁ a J. SEGER. *Statistika pro ekonomy.* Praha: Professional Publishing, 2002. ISBN 978-80-86946-43-6.

TSAY, R. S. *Analysis of Financial Time Series.* 2. vyd. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc., 2005. ISBN 0471690740.

Legislativa

ČESKO. *Nařízení vlády č. 201/2010 Sb., ze dne 14. listopadu 2001, kterým se stanoví způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu.* In: Sbíрка zákonů. 18. 6. 2010. ISSN 1211-1244.

ČESKO. *Nařízení vlády č. 290/1995 Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání.* 15. 12. 1995. ISSN 1211-1244.

ČESKO. *Vyhláška ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání.* In: Sbírka zákonů. 5. 4. 1993.

ČESKO. *Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.* In: Sbírka zákonů. 21. 4. 2006. ISSN 1211-1244.

ČESKO. *Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců.* In: Sbírka zákonů. 7. 6. 2006. ISSN 1211-1244.

Internetové zdroje

ARLT, J., M. ARLTOVÁ a E. RUBLÍKOVÁ. *Analýza ekonomických časových řad s příklady* [online]. Praha, 2002 [vid. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://nb.vse.cz/~arltova/vyuka/crsbir02.pdf>.

ČAP. *Statistické údaje 1-12/2013* [online]. Praha, 2014 [vid. 2014-03-17]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Lucie/Downloads/STAT_2013_Q4%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Lucie/Downloads/STAT_2013_Q4%20(1).pdf).

ČAP. *Výroční zpráva 2003* [online]. Praha, 2004 [vid. 2014-03-17]. Dostupné z: http://cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%c3%bdro%c4%8dn%c3%ad+zpr%c3%a1vy.

ČAP. *Výroční zpráva 2004* [online]. Praha, 2005 [vid. 2014-03-17]. Dostupné z: http://cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%c3%bdro%c4%8dn%c3%ad+zpr%c3%a1vy.

ČAP. *Výroční zpráva 2005* [online]. Praha, 2006 [vid. 2014-03-17]. Dostupné z: http://cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%c3%bdro%c4%8dn%c3%ad+zpr%c3%a1vy.

ČAP. *Výroční zpráva 2006* [online]. Praha, 2007 [vid. 2014-03-17]. Dostupné z:
http://cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%c3%bdro%c4%8dn%c3%ad+zpr%c3%a1vy.

ČAP. *Výroční zpráva 2007* [online]. Praha, 2008 [vid. 2014-03-17]. Dostupné z:
http://cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%c3%bdro%c4%8dn%c3%ad+zpr%c3%a1vy.

ČAP. *Výroční zpráva 2008* [online]. Praha, 2009 [vid. 2014-03-17]. Dostupné z:
http://cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%c3%bdro%c4%8dn%c3%ad+zpr%c3%a1vy.

ČAP. *Výroční zpráva 2009* [online]. Praha, 2010 [vid. 2014-03-17]. Dostupné z:
http://cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%c3%bdro%c4%8dn%c3%ad+zpr%c3%a1vy.

ČAP. *Výroční zpráva 2010* [online]. Praha, 2011 [vid. 2014-03-17]. Dostupné z:
http://cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%c3%bdro%c4%8dn%c3%ad+zpr%c3%a1vy.

ČAP. *Výroční zpráva 2011* [online]. Praha, 2012 [vid. 2014-03-17]. Dostupné z:
http://cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%c3%bdro%c4%8dn%c3%ad+zpr%c3%a1vy.

ČAP. *Výroční zpráva 2012* [online]. Praha, 2013 [vid. 2014-03-17]. Dostupné z:
http://cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%c3%bdro%c4%8dn%c3%ad+zpr%c3%a1vy.

ČSÚ. *Zaměstnanost a nezaměstnanost od roku 1993* [online]. Praha, 2014
[vid. 2014-03-17]. Dostupné z: [http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?](http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=PRA1010CU&&kapitola_id=3)
[voa=tabulka&cislotab=PRA1010CU&&kapitola_id=3](http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=PRA1010CU&&kapitola_id=3).

EIU ViewsWire. *Czech Republic finance: Czech insurers struggle in a small market* [online databáze]. New York: The Economist Intelligence Unit, 2012 [vid. 2014-04-15].

Také dostupné komerčně z:

<http://search.proquest.com/docview/1034457048/ECE04AC79BE147A9PQ/1?accountid=17116#>.

EPRAVO.CZ. *Nový zákon o úrazovém pojištění* [online]. Praha, 2006 [vid. 2014-03-08].

Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/novy-zakon-o-urazovem-pojisteni-40629.html>.

HANČLOVÁ, J. A L. TVRDÝ. *Úvod do analýzy časových řad*. Ostrava, 2003

[vid. 2014-03-17]. Dostupné z:

http://gis.vsb.cz/panold/Skoleni_Texty/TextySkoleni/AnalyzaCasRad.pdf.

KOMORA.CZ. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání*

[online]. Praha, 2012 [vid. 2014-04-07]. Dostupné z: [http://www.komora.cz/pro-](http://www.komora.cz/pro-podnikani/legislativa-a-normy/pripominkovani-legislativy/nove-materialy-k-pripominkam/197-12-analyza-problematiky-odskodnovani-pracovnich-urazu-a-nemoci-z-povolani-t-3-9-2012-1.aspx)

[podnikani/legislativa-a-normy/pripominkovani-legislativy/nove-materialy-k-pripominkam/197-12-analyza-problematiky-odskodnovani-pracovnich-urazu-a-nemoci-z-povolani-t-3-9-2012-1.aspx](http://www.komora.cz/pro-podnikani/legislativa-a-normy/pripominkovani-legislativy/nove-materialy-k-pripominkam/197-12-analyza-problematiky-odskodnovani-pracovnich-urazu-a-nemoci-z-povolani-t-3-9-2012-1.aspx).

KOMORA.CZ. *Varianty koncepčního řešení transformace zákonného pojištění*

odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání

[online]. Praha, 2010 [vid. 2014-03-08]. Dostupné z: [www.komora.cz/download.aspx?](http://www.komora.cz/download.aspx?dontparse=true&FileID=3380)

[dontparse=true&FileID=3380](http://www.komora.cz/download.aspx?dontparse=true&FileID=3380).

MPSV. *Příručka pro personální agendu* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních

věcí, 2014 [vid. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=IPB059>.

MPSV. *Příručka pro personální agendu* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních

věcí, 2014 [vid. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=IPB060>.

MPSV. *Průručka pro personální agendu* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2014 [vid. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=IPB061>.

OPOJIŠTĚNÍ.CZ. *Úrazové pojištění zaměstnanců se zpřístupní všem pojišťovnám* [online]. Praha, 2012 [vid. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.opojisteni.cz/produkty/urazove-pojisteni-zamestnancu-se-zpristupni-vsem-pojistovnam/>.

Seznam příloh

Příloha A: Sazby pojistného podle převažující činnosti vykonávané zaměstnavatelem....	100
Příloha B: Vzor záznamu o úrazu.....	105

Příloha A: Sazby pojistného podle převažující činnosti vykonávané zaměstnavatelem

OKEČ kód	Ekonomická činnost	Z vyměřov acího základu v %
10.1	Dobývání černého uhlí včetně výroby černouhelných briket	50,4
12	Dobývání a úprava uranových a thoriových rud	
13	Dobývání rud	
15.1	Výroba masa a masných výrobků (vč. drůbeže)	9,8
15.2	Zpracování ryb a rybích výrobků (vč. konzervování)	
15.4	Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků	
20.1	Výroba pilařská a impregnace dřeva	
24.11	Výroba technických plynů	
26.11	Výroba plochého skla	
26.7	Zpracování přírodního kamene	
27.5	Odlévání kovů (slévárenství)	
37.1	Zpracování kovového odpadu a šrotu	
45	Stavebnictví	
75.25	Protipožární ochrana a ostatní záchranné práce	
2	Lesnictví, těžba dřeva a přidružené služby	8,4
10.2	Dobývání hnědého uhlí včetně výroby hnědouhelných briket	
11	Dobývání ropy a zemního plynu a související služby	
14.1	Dobývání a úprava kameniva	
15.5	Úprava a zpracování mléka	
15.83	Výroba cukru	

15.9	Výroba nápojů	
17.14	Úprava a spřádání lnářských vláken	
17.25.4	Tkaní jutařských tkanin	
17.53	Výroba netkaných textilií a výrobků z nich (kromě oděvů)	
20.2	Výroba dřív, překližkových výrobků a aglomerovaných dřevařských výrobků	
20.3	Výroba stavebně truhlářská a tesařská	
20.4	Výroba dřevěných obalů	
21.1	Výroba vlákniny, papíru a lepenky	
24.3	Výroba nátěrových hmot, laků a podobných ochranných vrstev, tiskařských černí a tmelů	
24.64	Výroba chemických výrobků pro fotografické účely	
24.7	Výroba chemických vláken	
25.11	Výroba pryžových pneumatik	
24.12	Protektorování a opravy pryžových pneumatik	
26.13	Výroba dutého skla	
26.26	Výroba žáruvzdorných keramických výrobků	
26.3	Výroba keramických obkládaček a dlaždic	
26.5	Výroba cementu, vápna a sádky	
26.6	Výroba výrobků z betonu, cementu a sádky	
26.81	Výroba brusiv	
27.1-27.4	Výroba kovů (kromě slévárenství)	
28	Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků kromě výroby strojů a nářadí	
29		
31.3	Výroba strojů a přístrojů	
35.1	Výroba kabelů a vodičů	

36.1	Stavba lodí a člunů (vč. oprav)	
37.2	Výroba nábytku	
60.2	Zpracování nekovového starého materiálu a zbytkového materiálu	
85.2	Pozemní doprava (mimo potrubní a železniční) vč. MHD	
90	Veterinární činnosti Odstraňování odpadu a odvod odpadních vod	
01.	Zemědělství	7
16	Zpracování tabáku	4,2
17.23	Tkaní česaných vlnařských tkanin	
17.24	Tkaní hedvábnických tkanin	
17.25.3	Tkaní lnářských tkanin	
17.25.5	Tkaní vigoňových tkanin	
17.4	Výroba konfekčního textilního zboží (kromě oděvů) - koberce, ložní prádlo aj.	
17.52.1	Výroba provaznická	
17.54.1	Výroba stuh a prýmků	
17.54.2	Výroba tylů, krajek, záclon a výšivek	
17.6	Výroba pletených materiálů	
17.7	Výroba pleteného zboží	
18	Oděvní průmysl, zpracování a barvení kožešin	
19	Výroba usní a úprava kůží; výroba brašnářského a sedlářského zboží a obuvi	
26.21	Výroba keramických a porcelánových výrobků pro domácnost a ozdobných předmětů	
26.22	Výroba keramických výrobků pro sanitární účely	
30.02	Výroba počítačů aj. přístrojů a zařízení na zpracování dat	
32	Výroba rádiových, televizních a spojovacích zařízení a přístrojů	

33	Výroba zdravotnických, přesných a optických přístrojů a hodin	
35.3	Výroba letadel a kosmických lodí	
36.2	Výroba zlatnických a šperkařských předmětů	
41	Výroba a rozvod vody	
55	Pohostinství a ubytování	
60.3	Potrubní doprava	
61.11	Námořní doprava	
62	Letecká doprava	
63.3	Cestovní kanceláře, průvodcovská činnost	
64.2	Telekomunikace	
70	Činnosti v oblasti nemovitostí (nákup, prodej, pronájem, správa, realitní agentury)	
73.1	Výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd	
74.1	Právní, daňové a podnikatelské poradenství; Účetnictví a jeho revize; Výzkum trhu a veřejného mínění; Správa cenných papírů	
74.2		
75	Architektonické a inženýrské poradenství a podobné technické služby	
(kromě	Veřejná správa; Obrana; Povinné sociální pojištění (kromě	
75.25)	protipožární ochrany	
80	a ostatních záchrannářských prací)	
85.1	Školství	
85.3	Zdravotnictví	
91	Sociální činnosti	
92.2	Činnosti organizací společenských	
	Provoz rozhlasu a televize	
22.1	Vydavatelské činnosti	2,8

65	Peněžnictví	
66	Pojišťovnictví kromě povinného sociálního zabezpečení	
67	Činnosti související s úvěry a pojišťovnictvím	
72	Zpracování dat a související činnosti (poradenská činnost, opravy, databanky aj.)	
73.2	Výzkum a vývoj v oblasti humanitních, společenských věd a nauk o literatuře	
74.4	Reklamní činnosti	
74.81	Fotografické služby	
92.1	Výroba, půjčování a distribuce filmů a videa	
92.5	Činnosti knihoven, veřejných archivů(kromě muzeí a jiných kulturních zařízení (kromě92.53) činnosti botanických a zoologických zahrad a přírodních rezervací)	
93.02	Kadeřnické a jiné služby pro ošetření těla(manikura, pedikura, kosmetické úkony)	
	Činnosti nezařazené do jiných sazbových skupin (s výjimkou skupiny "Ostatní ekonomické činnosti"), ve kterých se zejména pracuje s výbušninami, radioaktivními látkami, radonem, infekčním materiálem, jedy, činnosti ve velkých výškách nebo hloubkách	10,5
	Ostatní ekonomické činnosti	5,6

Příloha B: Vzor záznamu o úrazu

<p style="text-align: center;">VZOR ZÁZNAM O ÚRAZU</p>	
☐ smrtelném ☐ s hospitalizací delší než 5 dnů ☐ ostatním	
	Evidenční číslo záznamu ^{a)} :
	Evidenční číslo zaměstnavatele ^{a)} :

A. Údaje o zaměstnavateli, u kterého je úrazem postižený zaměstnanec v základním pracovněprávním vztahu

1. IČO: Název zaměstnavatele a jeho sídlo (adresa):	2. Předmět podnikání (CZ-NACE), v jehož rámci k úrazu došlo:
	3. Místo, kde k úrazu došlo ^{c)} :
	4. Bylo místo úrazu pravidelným pracovištěm úrazem postiženého zaměstnance? ☐ Ano ☐ Ne

B. Údaje o zaměstnavateli, u kterého k úrazu došlo (pokud se nejedná o zaměstnavatele uvedeného v části A záznamu):

1. IČO: Název zaměstnavatele a jeho sídlo (adresa):	2. Předmět podnikání (CZ-NACE), v jehož rámci k úrazu došlo:
	3. Místo, kde k úrazu došlo ^{c)} :

C. Údaje o úrazem postiženém zaměstnanci

1. Jméno:		Pohlaví: ☐ Muž ☐ Žena	
2. Datum narození:		3. Státní občanství:	
4. Druh práce (KZAM):		5. Činnost, při které k úrazu došlo ^{d)} :	
6. Délka trvání základního pracovněprávního vztahu u zaměstnavatele			
roků:		měsíců:	
<p>7. Úrazem postižený je ☐ zaměstnanec v pracovním poměru</p> <p>☐ zaměstnanec zaměstnaný na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr</p> <p>☐ osoba vykonávající činnosti nebo poskytující služby mimo pracovněprávní vztahy (§ 12 zákona č. 309/2006 Sb.)</p> <p>☐ zaměstnanec agentury práce nebo dočasně přidělený k výkonu práce za účelem prohloubení kvalifikace u jiné právnické nebo fyzické osoby [§ 38a zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů, §91a zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických</p>			

povoláních), ve znění pozdějších předpisů].

8. Trvání dočasné pracovní neschopnosti následkem úrazu:

od:

do:

celkem kalendářních dnů:

D. Údaje o úrazu

1. Datum úrazu: Hodina úrazu: Datum úmrtí úrazem postiženého zaměstnance:		2. Počet hodin odpracovaných bezprostředně před vznikem úrazu:	
3. Druh zranění ^{e)} :		4. Zraněná část těla:	
5. Počet zraněných osob celkem:			
6. Co bylo zdrojem úrazu: ☐ dopravní prostředek ☐ stroje a zařízení přenosná nebo mobilní ☐ materiál, břemena, předměty (pád, přiražení, odlétnutí, náraz, zavalení) ☐ pád na rovině, z výšky, do hloubky, propadnutí ☐ nástroj, přístroj, nářadí		☐ průmyslové škodliviny, chemické látky, biologické činitele ☐ horké látky a předměty, oheň a výbušniny ☐ stroje a zařízení stabilní ☐ lidé, zvířata nebo přírodní živly ☐ elektrická energie ☐ jiný blíže nespecifikovaný zdroj	
		a)	
7. Proč k úrazu došlo? (příčiny)		☐ pro nedostatečné osobní zajištění zaměstnance	

☐ pro poruchu nebo vadný stav některého ze zdrojů úrazu ☐ pro špatné nebo nedostatečné vyhodnocení rizika ☐ pro závady na pracovišti	včetně osobních ochranných pracovních prostředků ☐ pro porušení předpisů vztahujících se k práci nebo pokynů zaměstnavatele úrazem postiženého zaměstnance ☐ pro nepředvídatelné riziko práce nebo selhání lidského činitele ☐ pro jiný, blíže nespecifikovaný důvod				
	a)				
8. Byla u úrazem postiženého zaměstnance zjištěna přítomnost alkoholu nebo jiných návykových látek?					
9. Popis úrazového děje, rozvedení popisu místa, příčin a okolností, za nichž došlo k úrazu. <i>(V případě potřeby připojte další list).</i>					
	a)				

10. Uvedte, jaké předpisy byly v souvislosti s úrazem porušeny a kým, pokud bylo jejich porušení do doby odeslání záznamu zjištěno.

(V případě potřeby připojte další list)⁹.

11. Opatření přijatá k zabránění opakování pracovního úrazu:

Proškolení rizik.

E. Vyjádření úrazem postiženého zaměstnance a svědků úrazu

Úrazem postižený zaměstnanec	datum, jméno a podpis
Svědci	datum, jméno a podpis
	datum, jméno a podpis
	datum, jméno a podpis
Zástupce zaměstnanců pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci ⁹⁾	datum, jméno a podpis
Zástupce odborové organizace ⁹⁾	datum, jméno a podpis
Za zaměstnavatele ⁹⁾	datum, jméno a podpis pracovní zařazení:

a) Vyplní orgán inspekce práce, popřípadě orgán báňské správy.

b) Vyplní zsměstnavatel.

c) Uvede se typ pracoviště, pracovní plochy nebo lokality, kde byl úrazem postižený zaměstnanec přítomen nebo pracoval těsně před úrazem, a kde došlo k úrazu, například průmyslová plocha, stavební plocha, zemědělská nebo lesní plocha, zdravotnické zařízení, terciální sféra – úřad.

d) Činností se rozumí hlavní typ práce s určitou délkou trvání, kterou úrazem postižený zaměstnanec vykonával v čase, kdy k úrazu došlo, například svařování plamenem. Nejedná se o konkrétní úkon, například zapálení hořáku při svařování plamenem.

e) Uvede se následek zranění, například zlomenina, řezné poranění, traumatická amputace, pohmoždění, popálení, otrava, utonutí.

f) Porušení předpisů se týká jak předpisů právních, tak i ostatních a konkrétních pokynů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, daných zaměstnanci vedoucími zaměstnanci, kteří jsou mu nadřizení ve smyslu § 349 odst. 1 a 2 zákoníku práce. Předpisy se rozumí předpisy na ochranu života a zdraví, předpisy hygienické a protiepidemické, technické předpisy, technické dokumenty a technické normy, stavební předpisy, dopravní předpisy, předpisy o požární ochraně a předpisy o zacházení s hořlavinami, výbušninami, zbraněmi, radioaktivními látkami, chemickými látkami a chemickými přípravky a jinými látkami škodlivými zdraví, pokud upravují otázky týkající se ochrany života a zdraví.

g) V případě, že některá z osob, které záznam o úrazu podepisují, chce podat vyjádření, učiní tak na zvláštním listě, který se k záznamu o úrazu připojí.